

Ljudska

PRAVICA

LETO XXII. Stev. 180

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 8. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BOJBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

TROJNI RAZGOVORI ZAHODNIH ZUNANJIH MINISTROV O SUESKEM VPRAŠANJU

ODLOČILNA FAZA

Dullesova posvetovanja v Foreign Officeu - Popoldne so zunanji ministri nadaljevali razgovore, o katerih bo izdan skupen komunike

London, 1. avg. S prihodom ameriškega zunanjega ministra Dullesa v London so prišli po mnenju tukajšnjih političnih krogov razgovori treh zahodnih držav o Sueskem vprašanju v odločilno fazo. Razgovori med Dullesom, Pineaujem in Selwynom Lloydom so se začeli danes popoldne.

Po prihodu na londonsko letališče Dulles ni hotel odgovorjati na vprašanja novinarjev, izrazil pa je upanje, da bodo razgovori konstruktivni. V London je prispel na osebno zahtevo predsednika Eisenhowerja, ki se je po zadrževanju londonskih diplomatskih krogov odločil za to na vztrajno prizadevanje Londona in Pariza ter po neposrednih stikih z ministrskima predsednikoma Edenom in Molletom.

Na zahtevo ameriškega zunanjega ministra Dullesa so docela spremenili program dela konferenec. Za danes dopolne napovedane se so preložili na popoldne. Popoldne se je Dulles razgovarjal z Murphijem, ki je vodil ameriško delegacijo na londonski konferenci. Na razgovore je povabil tudi ameriškega poslanika v Parizu Dillona.

Nato se je Dulles v Foreign Officeu posvetoval z britanskim

zunanjim ministrom Selwynom Lloydom. Na triurnem sestanku so Dullesa obvestili o britanskem stališču do sueskega problema. Lloyd pa se je seznanil z ameriškim glediščem. Kasneje so bili zunanji ministri Dulles, Pi-

neau in Selwyn Lloyd skupaj s svojimi svetovalci gostje na kosilu pri ministrskem predsedniku Edenu.

Premier Eden se je davi sestel z desetimi ministri svoje vlade, katerih resori so neposredno zainteresirani na razvoju sueskega problema.

Popoldne so trije zunanji ministri nadaljevali razgovore. Komunike o sadovih le-teh bodo objavili nocoj ali jutri.

Trenja med gledišči

Londonski časniki pišejo, da potek posvetovanj jasno kaže na različna gledišča zahodnih dežel

Londonski tisk je poln poročil in komentarjev v zvezi z vprašanjem Suez. Ko časniki komentirajo dosedanji potek posvetovanj v Londonu, jasno izražajo mnenje, da so nastala trenja med angleškimi in francoskimi gledišči na eni ter ameriškimi na drugi strani. Sodeč po informacijah iz dobro obveščenih diplomatskih krogov je doslej na razgovorih prodrlo mnenje, da bi

bilo treba sklicati mednarodno konferenco dežel, najbolj zainteresiranih na prometu po Sueskem prekopu. Cilj konferenec bi bil »mobilizirati mednarodno mnenje« za internacionalizacijo Sueskega prekopa, ki »ne more ostati v rokah ene same države«.

»Yorkshire Post« trdi, da je ameriško stališče o tem predlogu zelo rezervirano in oprezno, kakor sploh o vsem problemu, kajti internacionalizacija Suez bi utegnila biti precedens za zahteve po internacionalizaciji Panamskega prekopa. Trenja so nastala tudi o tem, ali naj bi Sovjetsko zvezo povabili na takšno mednarodno konferenco, ki bi jo po napovedanih načrtih sklicali v dveh tednih v Londonu. Govore tudi o deklaraciji, s katero naj bi opozorili predsednika Naserja na »vmešavanje v svobodo plovbe po prekopu«. ZDA baje nasprotujejo zahtevam Francije in Velike Britanije, naj bi v deklaraciji namignili na uporabo sile, če bi Egipt ne izpolnil zahodnih zahtev.

Kritika v parlamentu

Laburistični poslanec Harold Davies je davi v parlamentu kritiziral pisanje nekaterih londonskih časnikov, ki so zahtevali izredne ukrepe kot odgovor Zahoda na sklep egiptovske vlade o nacionalizaciji Sueskega prekopa. Davies je poudaril tudi veliko odgovornost Spodnjega doma v iskanju miroljubnega izhoda iz položaja v zvezi s sueskim vprašanjem. Te pripombe so bile izražene v okviru vprašanja o razvoju sueskega problema, predstavniki vlade pa spričo jutrišnje debate o istem vprašanju nanje ni odgovoril. V tej zvezi so narodni poslanci zahtevali, naj vlada poroča o tistih spremembah v egiptovskem gospodarstvu, ki so povzročile preklic ponudbe o finaniranju izgradnje asuanskega jezusa.

ference, če bi ga narekemale samo ozke gospodarske koristi. V Indiji imajo tudi pomisleke glede ideje o sestanku vseh dežel, katerih ladje plovejo po Sueskem prekopu. Tukajšnji politični krogi izražajo mnenje, da bi utegnili biti takšna konferenca podobna združevanju dežel s skupnimi koristimi proti koristim ene dežele.

Pristojni opazovalci menijo, da glede Indije ni potrebe po kakršni koli nezaželeni intervenciji in da je za zdaj glavno vprašanje, da se olajša doseči dogovor, ki bi omogočil nemoteno funkcioniranje prekopa kot mednarodne pomorske poti brez krvičve egiptovskih suverenih pravic.

Ni potrebe za intervencijo

ker bo Sueski prekop izpolnjeval svojo vlogo v mednarodni plovi - menijo indijski opazovalci

New Delhi, 1. avg. (Tanjug). V tukajšnjih političnih krogih se zmeraj živahno komentirajo položaj v zvezi s Suezom, toda na uradni strani še niso določili svojega gledišča. Po splošnem mnenju pa je treba računati s tem, da bo Sueski prekop tudi v prihodnje izpolnjeval svojo vlogo v mednarodni plovi in da bodo pristojne oblasti storile vse, kar je v njihovih močeh, da se ne bi spremenil v neposredno »ogrožanje miru«.

Kar se tiče pobude za sklicanje sestanka dežel načrta Colombo, tukajšnji krogi menijo, da bi potrebovali za njegovo sklicanje precej časa. Na drugi strani pa bi morali tudi upoštevati, da sestanek ne bi dobil značaja kon-

Sudan na strani Egipta

Nacionalizacija družbe Sueskega prekopa je bila le ena izmed pravic suverene države

Kartum, 1. avg. (AFP). Ker je družba Sueskega prekopa podrejena zakonom republike Egipta, je Egipt z nacionalizacijo te družbe uporabil eno izmed svojih pravic suverene države. Na takšno stališče se je postavila sudanska vlada glede nacionalizacije Suez v uradnem poročilu, ki ga je objavilo zunanje ministrstvo. Poročilo poudarja, da je Egipt dokazal pomirljivost s tem, da je sklenil izplačati delničarjem in drugim lastnikom delnic odškodnino. Razen tega je Egipt obvestil svet, da bo plovba po Sueskem prekopu tudi v prihodnje prosta. Zato sudanska vlada upa, da bodo našle z nacionalizacijo prizadete vlade pravilen izhod iz tega položaja v sporazumu z Egiptom ob upoštevanju njegove suverenosti in zaščite svetovnega miru pred sleherno nevarnostjo.

Jeruzalem, 1. avg. (Reuter). - Odbor za zunanje zadeve in varnost izraelskega parlamenta je imel danes posebno sejo, na ka-

teri so obravnavali nacionalizacijo družbe Sueskega prekopa. Po sestanku je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi, da so bili udeleženci seznanjeni s položajem v zvezi s Suezom in političnimi vprašanji, ki se nanašajo na prosto plovbo po prekopu.

Japonsko mnenje

Tokio, 1. avg. (AFP). Predstavniki japonskega zunanjega ministrstva je izjavil, da smatra Japonska za zaželeno, da nevtoralno proučuje razvoj položaja glede Sueskega prekopa. Ker objavlja egiptovska vlada svobodno plovbo po njem, je pripomnil predstavnik zunanjega ministrstva, Japonska ne predvideva nobenega konkretnega ukrepa v zvezi z nacionalizacijo sueske družbe.

Kitajska podpora Kairu

Peking, 1. avg. (Nova Kitajska). Tlencinski časnik »Da Gun Bao« izraža danes v uvodniku popolno podporo nacionalizaciji Sueskega prekopa, ki jo je sklenila egiptovska vlada. Časnik poudarja, da je Kitajska v tem vprašanju na strani Egipta in da v celoti podpira to akcijo egiptovske vlade, usmerjeno na čuvanje narodne neodvisnosti in suverenosti. Na koncu časnik pravi, da vik in krik, ki je nastal v zvezi s Suezom v Veliki Britaniji in Franciji, nikogar ne bo zastrašil. Tlencinski časnik poudarja, da uživa Egipt za to svojo akcijo podporo arabskih dežel in ljudstva vsega sveta.

Sestanek Mednarodne zbornice za plovbo

London, 1. avg. (Reuter). Mednarodna zbornica za plovbo 16 dežel se je sestala danes na konferenci v Londonu. Konferenca je posvečena položaju, ki je nastal v zvezi z egiptovskim sklepom o nacionalizaciji družbe Sueskega prekopa. Po sestanku bo baje objavljeno poročilo o sklepih zbornice.

Generalni svet angleških pomorskih družb se je sinoči posvetoval z družbami, katerih ladje plovejo po Sueskem prekopu, da bi tranzitne takse tudi v prihodnje plačevali bivši družbi Sueskega prekopa.

Začasna kontrola v ZDA nad egiptovsko imovino

Washington, 1. avg. (AP). Ameriška državna blagajna je izdala odlok o začasni kontroli nad imovino, ki jo imata v ZDA egiptovska vlada in družba Sueskega prekopa. Po tem odloku, ki ne pomeni blokiranja egiptovske vlade in bivše sueske družbe, opravljajo samo z dovoljenjem državne blagajne ZDA. Odlok bo veljal, dokler ne bo pojasnen sedanj položaj in dokler ne bo ugotovljena, čigavi so ti skladi.

Kefauver se umika v prid Stevensonu

Washington, 1. avg. (AP). Demokratski senator Estes Kefauver se je danes umaknil kot kandidat demokratske stranke za predsednika ZDA in pozval svoje naslednike, naj v celoti podpro prvaka demokratske stranke Adlaia Stevensonu.

Predsednik Tito s soprogo se spreha na vrtu svojega doma

POZDRAVNE BESEDE PREDSEDNIKA TITA PREBIVALCEM KORČULE:

Vse naše delo je povezano z ljudstvom

»Zato želimo imeti vašo podporo pri našem delu, ker delamo vse, da bi bilo naše ljudstvo srečno,« je rekel predsednik Tito prebivalcem Vele Luke

Korčula, 1. avg. (Tanjug). Med svojim bivanjem na Korčuli se je predsednik Tito s prebivalci vseh krajev, ki jih je obiskal, prisrčno razgovarjal. Hkrati je v svojih pozdravnih prebivalstvu izrazil hvaležnost Korčulanom za velike in nesebične žrtve med NOB in za njihove napore v socialistični izgradnji.

V vasi Smokvici je predsednik Tito med drugim poudaril, da je imel med svojim kratkim odhodom na Krfu prilnost izmenjati z grškimi državniki gledišča o vprašanjih, ki zanimajo obe deželi in o posameznih mednarodnih problemih.

V pozdravu, ki ga je naslovil na prebivalstvo velike korčulanske vasi Blato, je predsednik Tito med drugim rekel, da so žrtve našega ljudstva prinesle tisto, kar je najbolj bistveno v naši ljudski skupnosti, neporušeno enotnost, ki se zrcali tudi v popolni enotnosti misli, v podpori, ki jo naši narodi dajejo vodstvu svoje dežele, v notranji in zunanji politiki, v težnji, da

bi na svetu ohranili mir in upostavili široko sodelovanje med narodi.

Predsednik Tito je pri tem poudaril, da je vse naše prizadevanje posvečeno miru, vzdrževanju sodelovanja z vsemi narodi in deželami, ki to hočejo na enakopravni podlagi. Na tej podlagi je prišlo tudi do nedavnega potovanja predsednika Tita in njegovih sodelavcev v ZSSR, kjer so jih sprejeli z velikanskim navdušenjem in izrazi spoštovanja. Predsednik republike je zatem sporočil pozdrave sovjetskega ljudstva in poudaril, da se Jugoslavija še nadalje dosledno ravna po načelih svoje politike neodvisnosti, ena-

kopravnosti velikih in majhnih držav, nevmešavanja v notranje zadeve in izgradnje socializma po lastni poti, da bi tako ustvarili boljše življenje našim narodom in ohranili mir.

Po krajšem razgovoru s predstavniki prebivalstva Vele Luke je predsednik Tito pozdravil zbrano ljudstvo z okna sedeža občine. Tovariši Tito je med drugim poudaril, da vodstvo nove Jugoslavije nikdar ni pozabilo na težnje in misli ljudstva, niti v notranji niti v zunanji politiki, ki jo je uveljavljalo. Zato je bilo tudi deležno podpore ljudstva in zato so doseženi uspehi v resnici veliki. To velja zlasti za zunanjo politiko, prav tako pa tudi za notranji razvoj dežele, čeprav je bil ta pogojen z gmotnimi možnostmi, ki smo jih leta in leta ustvarjali tako rekoč iz nič, v glavnem z golimi rokami naših delovnih ljudi.

»Vse, kar zdaj delamo,« je rekel na koncu predsednik Tito, »v naši deželi ali zunaj nje, je tesno povezano z vami, z našim ljudstvom. Mi ne storimo ničesar, kar bi ne bilo vam v prid našemu ljudstvu. Zato želimo imeti vašo podporo pri našem delu, ker delamo vse, da bi bilo naše ljudstvo srečno.«

»Vima« o Titovem obisku na Krfu

Atene, 1. avg. (Agencija Ate-ne). Časnik »Vima« piše v uvodniku, posvečenem nedavnemu obisku predsednika Tita na Krfu, da sta Grčija in Jugoslavija sklenili ohraniti nedotaknjeno svoje prijateljstvo, da bi bil ohranjen mir na Balkanu in na svetu. »Stiki med Grčijo in Jugoslavijo,« piše časnik, »so ohranili značaj tesnega prijateljstva brez kake druge usmeritve in nove obveznosti. Grčija in Jugoslavija ostane prijateljici in zaveznici.«

Časnik opozarja, da je prišlo do obiska na povabilo, ki ga je grška kraljevska dvojica poslala predsedniku Titu med svojim bivanjem v Jugoslaviji, in piše, da obisk predsednika in njegove soproge na Krfu ni bil političnega značaja, da pa je po drugi strani razumljivo, da je prišlo do izmenjave gledišč tako o mednarodnem položaju, kakor o vprašanjih, ki zadevajo stike med Grčijo in Jugoslavijo.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek, 2. avgusta:
Menjajoče oblačno vreme, jutranja temperatura med 14 in 18, najvišja dnevna temperatura do 24, na Primorskem do 29 stopinj C.

STANJE VREMENA

Graben visokega zračnega pritiska nad srednjo Evropo še nadalje slabi pod vplivom frontalnih motenj, ki delujejo nad Anglijo. Naši kraji so vedno na meji med toplim in hladnim zrakom, ki povzroča nestalno oblačnost.

Zanimanje za šolo za socialne delavce

Številne občine in okraji so že razpisali štipendije za slušatelje te šole

Številni okraji in občine so pred jesenskim vpisom na šole razpisali razmeroma dokajšnje število mest in štipendij za slušatelje šole za socialne delavce. Okraj Kranj je pripravil štipendirati troje slušateljev. Novo mesto dvoje, prav tako Maribor, posamezna mesta za štipendiste pa so razpisale občine v Ljubljani kakor tudi drugod. Tolikšno zanimanje za šolo, ki je bila ustanovljena lani ter bo dala prve absolvente prihodnje leto, je razumljivo, saj vse doslej ni imelo posebej za to stroko usposobljenih ljudi. Toda že do sedanja prizadevanja na področju socialnega varstva so pokazala, da zahteva pomoč posameznim osebam, ki so potrebne socialne zaščite, široko razgledanih in strokovno dobro usposobljenih moči. Okraji se zavedajo, da bo vsaj del potreb po teh kadrskih krilih šola, ki ima za dve leti razmeroma zelo obširen program. Ta zajema troje osnovnih poglavij in to o družbeni in politični ureditvi v FLRJ, dalje o zdravstvu in socialnem varstvu in kot tretje predavanja iz psihologije, pedagogike in metod socialno-skrbstvenega dela. Po končani šoli se absolventi lahko vključijo kot socialni delavci bodisi v organe ljudske oblasti, ali v okvir zdravstvene službe, pravosodne službe, v kolektive ali pa se odločijo za delo pri družbenih organizacijah.

Ker je bila šola šele pred nedavnim ustanovljena, mnogi absolventi gimnazij, učiteljski in drugih srednjih strokovnih šol se ne vedo za ta poklic, ki odpira novo, nadvse zanimivo in potrebno področje dela v oblastnih in socialnih organih. Vodstvo šole za socialne delavce je razposlalo na omenjene šole prospekte s kratkim opisom pogojev za vpis, vendar je prav, da socialni organi po okrajih in občinah še sami zbudijo zanimanje pri ljudeh, ki bi jim ustrezal ta poklic. Šola je tudi uspešna, da jeseni ne bo posebnih težav zaradi prostora, ker bodo dobili na razpolago novo učilnico, prav tako pa bo moč preskrbeti tudi stanovanja za slušatelje iz zunanjih okrajev. M. N.

Mednarodni študentski seminar v Dubrovniku

Pod predsedstvom profesorja beogradske pravne fakultete in veleposlanika v Državnem sekretariatu za zunanje zadeve dr. Milana Bartoša se je v Dubrovniku začel mednarodni študentski seminar, katerega tema je aktivna in miroljubna koeksistenca med državami. Seminar sta organizirala jugoslovanski nacionalni odbor Mednarodne zveze študentskih klubov za OZN ter izvršni odbor Zveze študentov beogradske univerze v okviru mednarodnega študentskega centra.

Na seminarju sodeluje nad 70 študentov iz 21 evropskih in izvenevropskih dežel. Razen predavanj dr. Milana Bartoša o razvoju mednarodnih odnosov in poti h koeksistenci in profesorja beogradske pravne fakultete dr. Jovana Djordjeviča o koeksistenci ter socialni strukturi je predvidevanj še šest predavanj o raznih vprašanjih koeksistence.

Ženske v gasilstvu

V 1324 društvih je sedaj vključenih 10.317 žen in deklet, kar je le za dobrih 16% manj, kot je bilo pred vojno vseh gasilcev — Gasilski dom naj ne bo samo prostor za shranjevanje gasilske opreme

Slovensko gasilstvo ima že skoraj devetdesetletno tradicijo, medtem ko so se ženske v prostovoljnem gasilstvu začele uveljavljati šele po drugi svetovni vojni. V 1324 društvih je vključenih 10.317 žen in deklet, torej 15,6% od vsega članstva ali samo 16,7% manj, kot je bilo vseh gasilcev pred drugo svetovno vojno. Članice bi bilo lahko še več, pa so po nekaterih društvih taki člani — predvsem funkcionarji, ki naspredujejo, da bi bile ženske v društvu, češ da niso za tako delo. Drugi so spet mnenja, da so dekleta v društvu samo nekaj časa, ker se kmalu poročijo, pa jih ne vidijo več. In to štejejo članicam v slabo.

V dobi desetih let je po statistiki šlo skozi gasilska društva javnim prevažanjem, po stopnji 2%. Ti zavezanci plačujejo prispevek za kadre od tiste osnove, po kateri plačujejo dohodnino. Prispevki za kadre se v predpisani višini uporabljajo od 1. januarja tega leta.

Sredstva skladov za kadre se po zvezni uredbi uporabljajo, kakor je znano, za pomoč pri gradnji in opremitvi novih kakor tudi za razširitev in opremo obstoječih strokovnih šol, njihovih delavnic in domov, nadalje za izboljšanje pogojev dela v teh šolah, kakor za sistematično strokovno izpopolnjevanje obstoječih kadrov v gospodarstvu.

okoli štirideset tisoč žen in deklet. Teh štirideset tisoč žensk je po učenih o osnovnih pojmih, kako je treba ravnati, da ne pride do požara. Lahko bi bili veseli, če bi sleherna gospodinja vedela, kako se obvarujemo pred požarom, kot ve ženska, ki je vsaj eno leto sodelovala v društvu in prisostvovala vsaj pri nekaterih predavanjih o požarni varnosti. Tako bi bilo tudi polovico do dve tretjini manj požarov, ki nastanejo zaradi nevednosti in nepredvidnosti gospodinj.

Zgodi se tudi, da dekleta iz društev izstopajo, ker se v njih dolgočasijo. To pa predvsem tam, kjer ne vedo, kako bi ženske pravilno zaposlili v gasilstvu. Nima prav, kdor misli, da v gasilskem društvu ne smeš ničesar drugega početi kot ukvarjati se z vajami z motorno brigadno in cevni. Zakaj ne bi bil na vasi gasilski dom — kjer je seveda prostor za to — tisti, kjer se lahko vaška dekleta pozimi sestajajo in izurijo v kuhanju, krojenju, šivanju in marsičem, kar jim je za vsakdanje življenje potrebno.

Prav iz tega razloga je Gasilska zveza Slovenije v marcu, aprilu, maju in juniju po okrajnih gasilskih zvezah priredila dvodnevne seminarje za dekleta in žene, ki vodijo ženske odseke po okrajnih, občinskih gasilskih zvezah in po društvih. Na teh seminarjih so razpravljali v glavnem o naslednjih temah: Žena v današnji družbi, O gasilski preventivi, O administrativnem delu v društvih, O vlogi ženske v gasilskem društvu — in kar je zelo

važno — O vzgoji pionirjev, da bodo postali dobri državljani in dobri gasilci.

Na seminarjih je bilo zelo živo posebno v raznih razpravah. Vsi so želeli, da bi jih še priredili. Teh seminarjev se je udeležilo 271 funkcionarjev, ki so sklenile, na bodo vse, kar so pridobile, prenesle na svoje sodelavke.

Da je bil dosežen dober uspeh, je razvidno tudi iz tega, da se že več kot dva meseca po trudopolnem dnevnem delu pozno v noč pripravljajo za razni vajami širom po Sloveniji 820 žena in deklet za nastop na II. gasilskem festivalu, ki bo 4. in 5. avgusta v Mariboru. M. R.

Obisk naše sindikalne delegacije v Romuniji

Beograd, 1. avg. (Tanjug). — Delegacija Zveze sindikatov Jugoslavije pod vodstvom predsednika Centralnega sveta Dujara Salaja bo v začetku prihodnjega meseca odpotovala v Bukarešto, kjer bo gost Zveze romunskih sindikatov. S tem bo mumskih sindikatov. V njenem vrnila obisk Zvezi sindikatov Romunije, ki se je njena delegacija pod vodstvom predsednika Centralnega sveta Georgea Apostola mudila pri nas v začetku letošnjega leta.

V jugoslovanski delegaciji so še tajnik Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Jovan Popović, tajnik republiškega sveta sindikatov za Makedonijo Vančo Inkovski in predsednik delavskega sveta rafinerije nafte v Sisku Nikola Pešut.

Zvišane stopnje prispevka za kadre

V maju je Zvezni izvršni svet predpisal stopnje prispevkov za kadre, in sicer med drugim za industrijo in rudarstvo na 4%, za gradbeno podjetja pa na 3% od zneska izplačanih plač, medtem ko je za trgovino na drobno,

za gostinske organizacije, za kmetijske in zadrzne organizacije, pri katerih dobičku federacija ni udeležena predpisal le minimalne stopnje, ki jih republiški izvršni sveti lahko zvišajo. Prav tako lahko republiški izvršni sveti predpiše stopnje prispevka za kadre zasebnim obrtnim delavnicam, zasebnim gostiščem ter zasebnim lastnikom cestnih motornih vozil in ladij, ki se ukvarjajo z javnim prevozom.

Na temelju teh pooblastil je te dni Izvršni svet LRS izdal odlok o prispevkih za kadre, po katerem se prispevek za kadre zviša za kmetijske zadruge (razen delovnih), za specializirane kmetijske zadruge in za zadrzne poslovne zveze od 2 na 3% od zneska plač, izplačanega po kolektivni pogodbi ali po posameznih pogodbah, nadalje za gozdna gospodarstva (gojitev gozdov) od 2 na 3% od zneska izplačanih plač po času in učinku in naposled za trgovska podjetja na drobno in trgovine, vsehvi prodajalne proizvajalnih podjetij, od 0,5 na 0,6 promila od prometa po odbitku prometnega davka.

Razen tega so dolžne plačati prispevek za kadre zasebne obrtne delavnice po stopnji 1,5%, zasebna gostišča po stopnji 2% in zasebni lastniki cestnih motornih vozil ter ladij, ki se ukvarjajo z

javnim prevažanjem, po stopnji 2%. Ti zavezanci plačujejo prispevek za kadre od tiste osnove, po kateri plačujejo dohodnino. Prispevki za kadre se v predpisani višini uporabljajo od 1. januarja tega leta.

Sredstva skladov za kadre se po zvezni uredbi uporabljajo, kakor je znano, za pomoč pri gradnji in opremitvi novih kakor tudi za razširitev in opremo obstoječih strokovnih šol, njihovih delavnic in domov, nadalje za izboljšanje pogojev dela v teh šolah, kakor za sistematično strokovno izpopolnjevanje obstoječih kadrov v gospodarstvu.

DNEVNA KRONIKA

Tiskovna konferenca o problemih komunalnega sistema

Ljubljana, 1. avgusta. — Na tiskovni konferenci, ki je bila danes v Klubu poslancev, je Vlado Krivic pojasnil zbranim novinarjem nekatere probleme uveljavljanja in razvoja komunalnega sistema v Sloveniji. Tovariš Krivic je obirno odgovoril na predložena vprašanja, nato pa se je razvila podrobnejša razprava o posameznih problemih.

Razvitje prapora kranjske Zveze borcev

V čast občinskega praznika je bila sinoči v Sindikalnem domu v Kranju svečana akademija, ki so se je udeležili vsi javni in politični delavci s področja cele občine. Slavnostni referat je imel predsednik občinskega odbora SZDL Martin Košir, kulturni program pa je izvajala Svoboda Kranj. V svojem govoru je tovariš Košir pozval vse prisotne, naj se z večjo prizadevnostjo utrjujejo pridobitve narodnoosvobodilne borbe in povojne socialistične graditve. Na akademiji je tovariš Košir tudi razvil prapor občinskega odbora Zveze borcev Kranj in ga predal v varstvo predsedniku občinskega odbora Zveze borcev tovarišu Francu Koželju-Vanji.

Trojni praznik v Kranju

Kranj, 1. avg. — Na današnji slovnostni seji v čast občinskega praznika 1. avgusta, se je zbralo okrog 70 odbornikov, predsednikov sveta itd. Navzoči so bili tudi: član ZKJ Boris Zihari, predsednik republiškega sveta za socialno varstvo Tone Fajfar, sekretar Sekretariata za delo Zveznega izvršnega sveta France Popit, tajnik Republiškega odbora ZSJ Mavricij Borc, podpredsednik OLO Kranj Ivan Bertoncelj, predsednik občinskega odbora SZDL Martin Košir in drugi.

V svojem referatu je predsednik OLO Kranj Vinko Hafner poudaril značaj letošnjega občinskega praznika, ki pravzaprav združuje trojni jubilej: 15. obletnico simbolnega začetka oborožene vstaje, prvo obletnico obstoja nove občine in 20. obletnico velike tektilne stavke v Sloveniji s središčem v Kranju.

»Iskra« povečala izvoz

Kranjska tovarna za elektrotehniko in fino mehaniko je od začetka letošnjega leta do sedaj izvozila za več kot 300.000 dolarjev svojih proizvodov oziroma dvakrat več kot v istem obdobju lanskega leta. To podjetje izvaža kinoprojektorje za normalni in ozki film, avtomatične telefonske centrale in aparate, električne

instrumente ter instalacijske potrebitine v 12 evropskih, južnoameriških in azijskih deželah.

Razen stalne mesečne proizvodnje električnih instrumentov za Indijo in Sirijo, kakor tudi kinoprojektorjev za Burmo, dela »Iskra« zdaj tudi električne instrumente in kinoprojektorje za Brazilijo in Čile v skupni vrednosti 5000 dolarjev.

Jugoslovanski radijski festival

Na Cetinju se bo v petek, 10. avgusta, začel III. festival narodne glasbe jugoslovanske radiodifuzije, na katerem bodo sodelovale vse radijske postaje. Tako bodo prvič najboljši ansambli in solisti narodnih pesmi iz vse Jugoslavije zbrani na takšni manifestaciji glasbenega življenja.

Doma in na tujem se močno zanimajo za ta festival, ki bo trajal tri dni. Program festivala bodo prenašale vse jugoslovanske radijske postaje, petnajst evropskih dežel pa se je prijavilo za smenjanje na magnetofon.

POPRAVEK

V večerajšnji številki našega lista je v poročilu pod naslovom »Beljina potrebuje nekaj opreme, da bo lahko sprejela obratovaiti tiskarski krt sprejeti milijardo v milijon.« Beljina bi namreč, če bi že obratovala, v enem letu ustvarila milijardo, ne pa samo milijon dinarjev bruto dohodka.

Uredba o štipendijah za šolanje in izpopolnjevanje v tujini

Beograd, 1. avg. (Tanjug). Zvezni izvršni svet je izdal uredbo o štipendijah za šolanje in izpopolnjevanje v tujini. Določbe te uredbe se nanašajo tudi na izpopolnjevanje jugoslovanskih umetnikov v tujini, ne veljajo pa za delavce in uslužbence, ki jih gospodarska organizacija na podlagi pogodbe s tujim podjetjem pošlje v tujino seznaniti se ali usposobiti se za delo pri strojih ali drugih napravah, in sicer, če bivanje v tujini ne traja dlje ko tri mesece.

Po uredbi se dajejo štipendije za takšno šolanje oziroma izpopolnjevanje, za katero ni pogojev pri nas oziroma v primerih, ko so v tujini boljši pogoji sprico posebnih dosežkov sodobne znanosti in tehnike.

Za šolanje in izpopolnjevanje v tujini se dajejo domače in tuje štipendije. Tuje štipendije je moč podeliti samo prek univerz in fakultet oziroma državnih organov, ustanov in organizacij ki jih določa sekretariat za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta. Domače in tuje štipendije bodo podeljevali na podlagi natečaja, ki ni potreben, če daje štipendije Izvršni svet.

V uredbi je dalje rečeno, da so podeljevalci štipendij oziroma državni organi, ustanove in organizacije, preko katerih je bila štipendija podeljena, dolžni skrbeti za to, da bodo izbrani štipendisti pravčasno pripravili in usposobljeni za šolanje oziroma izpopolnjevanje v tujini, da bi tako štipendija dosegla svoj namen. Če traja štipendija več ko tri mesece, je moč v pogodbi o štipendiji na primer določiti, da mora štipendist občasno obveščati dajatelje štipendije o svojem delu in doseženem uspehu.

Nikola Karev

V malem makedonskem mestu Kruševu so opolnoči, na Ilinden, 2. avgusta 1903. leta počile prve uporniške puške. Skozi tih poletno noč so glasno odmevali zvonovi cerkva in s tem oznanjali zasužnjenemu ljudstvu, da se je začel obračun s krvavimi tirani. Svoboda ali smrt — to je bil pozdrav, s katerim se je ljudstvo pozdravljalo v tisti usodni veliki uri uporniške noči.

Upor se je z bliskovitostjo naglo širil po vsej Makedoniji. Trpeča Makedonija je tri mesece, od avgusta do oktobra, gozela v plamenih narodne revolucije.

Upor ljudstva je bil krvav. V 200 bitkah, v katerih je sodelovalo približno 30.000 upornikov, je po makedonskih planinah in drugih krajih dalo svoje življenje za boljše in srečno bodočnost rojakov, za svobodno življenje in socialne pravice, veliko število makedonskih mož in žena. Maščevanje tiranov nad upornim ljudstvom je bilo strašno: uničili so 135 makedonskih vasi, požgali okoli 10.000 hiš, preko 2000 prebivalcev je bilo na barbarški način umorjenih in čez 2000 žena in deklet je bilo odpeljanih in oskrnjenih.

Ilindenski upor makedonskega ljudstva 1903. leta ni uspel, ker je bil prežgoden in nezadostno organiziran. Upor je bil prežgodaj izzvan od sovražnikov makedonskega ljudstva — od bolgarskega dvora in bolgarske vojsne klake, nosilcev ekspanzionističnih težnjav bolgarskih imperialistov in hegemonistov, na čelu s carjem Ferdinandom Koburškim. Toda kljub temu, da upor ni uspel, je jasno pokazal pripravljenost makedonskega ljudstva, boriti se za svojo nacionalno in socialno svobodo in pa proti onim, ki so hoteli njegovo revolucionarno moč izkoristiti za svoje zasužnjevalne cilje in eno suženjstvo zamenjati z drugim.

Kljub porazu makedonskega ljudstva ni podleglo — borilo se je še nadalje žilavo in svobodoljubna ilindenska tradicija je živela in plamtela v ljudstvu ter se kot dragoceno izročilo prenašala iz roda v rod.

Prva makedonska republika 1903. leta

(Ob Ilindenu — nacionalnem prazniku makedonskega ljudstva)

Po vsej Makedoniji se je dne 2. avgusta 1903. leta vnel ogenj narodne revolucije. Srd ljudi, ki se je zbiral dolgih pet sto let suženstva, se je tega dne zil s stihajočo močjo na feudalno turško gospodo, na age in bege — na krvav in despotični sultanov režim. S krvjo, ki jo je obilno potočil takrat majhen in svobodoljuben makedonski narod, s krvrostjo in pogumom, ki ju je občudoval ves svet, je na ta način proklamiral pravico na svobodno nacionalno življenje. Hrabri ilindenski borci ki so ljubili svoje trpeče ljudstvo in svobodo, so dovnajšnje dejali težaj udarec tedaj že omajjanemu sultanovemu imperiju, ki je hotel makedonski narod pripeljati do propada, spravit na beraško palico in Makedonijo spreminiti v puščavo.

Eden izmed nazvalnejših dogodkov Ilindenskega upora je proglasitev Kruševske republike — prve republike na Balkanu. Rodila se je v ognju borbe. Živela je sicer le 10 dni, je pa zato po svojih demokratičnih in svobodoljubnih načelih bila tedaj in tudi pozneje v ponos vsem makedonskemu narodu. Pokazala je, da ilindenski upor ni bil samo borba za nacionalno osvoboditev Makedoncev, temveč istočasno tudi borba za socialno osvoboditev širokih ljudskih množic. To je bila borba za ekonomske in socialne pravice vseh, ki so živeli v Makedoniji, ne glede na to, kakšne vere ali nacionalne pripadnosti so.

Predsednik Kruševske republike je bil makedonski socialist, učitelj Nikola Karev, ki je bil

rojen 1877. leta. Bil je sin revnega kruševskega oglarja. Pripadal je že v rani mladosti socialistični skupini Makedoncev, ki so se konec preteklega stoletja pod vodstvom Vasila Glavinova, mizarja iz Velesa, organizirali v socialistične krožke in začeli širiti med makedonskim ljudstvom socialistične ideje. Delo teh prvih makedonskih socialistov v okviru Makedonske revolucionarne organizacije — VMRO, je bilo velikega pomena. Prvi makedonski socialisti, med katerimi je bil Nikola Karev na vidnem mestu, so bili vdani delu osvoboditve makedonskega naroda, pa so s širino svojih idej zajeli najbolj tlačeni del ljudskih množic in pridobili najrevolucionarnejše elemente. Socialisti so bili ti, ki so makedonski notranji revolucionarni organiza-

ciji — VMRO dali večjo udarno moč in ostrino borbe usmerili ne samo zoper nacionalno tlačenje, temveč tudi zoper imperalistične napade sosednih buržoazij.

Socialisti so razen drugega vnesli parolo, da se mora Makedonija osvoboditi s pomočjo revolucije in proglasili, da je potrebno po osvoboditvi vzpostaviti v Makedoniji republikansko obliko upravljanja. Prav v tem delu pa je bil Nikola Karev eden izmed pionirjev. V kruševskem okraju, kjer je delal kot vaški učitelj, je razširjal revolucionarne in socialistične ideje ter organiziral kmete. S svojim taktičnim nastopom in toplino je postal najprijetnejši ljudski voditelj. S svojim požrtvovalnim delom je iskreni revolucionar Karev pokazal s svojimi sodelavci v Ilindenskem uporu siljajne odlike mobilizatorja množic za veliko in nepozabno ilindensko epopejo. Sledeč nabelom, da mora nova revolucionarna oblast po strmoglavljenju turške oblasti biti v rokah širokih ljudskih množic ne glede na vero in narodnost, je Karev dosegel, da je pri formiranju kruševske republike bilo v njej zastopanih

po 20 predstavnikov makedonskega, vlaškega in albanskega prebivalstva v Kruševu oziroma, da sta bila po dva od vseh narodnosti in izvršnem organu republike. Znameniti manifest, nepoten muslimanskemu prebivalstvu, je bil delo Kareva in ima stvru, je bil delo Kareva in ima velik zgodovinski pomen. V novi zgodovini ni noben akt pred tem manifestom prestopil nacionalnih ovir, niti se niso na njegovimi besedami skrivale večje resnice od tistih, ki so bile ustvarjene v kratkotrajni kruševski republiki — bratski skupnosti treh narodnosti, ki so tedaj živele v središču upora, v malem makedonskem mestu Kruševu.

Nikola Karev je preživel ilindenski upor. Tudi po porazu je prav tako uporno kot prej med uporom nadaljeval svoje revolucionarno delo poln njevalcev. Sledeč direktivam Kareva, ljudstvo ni obupalo, marveč je skrivalo puške in drugo orožje v tajnih skrivalnicah ter čakalo na ugodnejši trenutek za svojo osvoboditev. Nikola Karev, predsednik kruševske republike, je padel dve leti ske republike, je padel dve leti po Ilindenskem uporu, 27. aprila 1905. leta v krvavem boju s turško vojsko pri Kratovu. Padel je zelo mlad, v 28. letu življenja. Za seboj je pustil veliko delo, ki ga uvršča med najzrelejša in najmočnejše osebnosti makedonske zgodovine. V. A.

IZJAVA PREDSEDNIKA ČESKOSLOVAŠKE SKUPŠČINE ZDENKA FIERLINGERJA:

Prijateljstvo z Jugoslavijo hočemo krepiti

Na zaključni seji skupščine je predsednik Fierlinger govoril o obisku češkoslovaške parlamentarne delegacije v Jugoslaviji — Skupščina je ratificirala pogodbe o ureditvi odprtih premoženjskih vprašanj med CSR in FLRJ

Praga, 1. avg. (Tanjug). »Tudi v prihodnje hočemo razvijati in krepiti prijateljstvo z Jugoslavijo v duhu popolne enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja tistih ustvarjalnih oblik družbenega reda in metod dela, ki jih zahteva izgradnja socializma v sleherni državi.« je izjavil danes predsednik češkoslovaške ljudske skupščine Zdenek Fierlinger.

To je rekel, ko je pripovedoval poslancom o potovanju češkoslovaške parlamentarne delegacije po Jugoslaviji letos v maju. Iz Jugoslavije je odnesla naša delegacija najlepše vtise,« je izjavil Fierlinger in pripomnil, da so češkoslovaški poslanci občudovali nova velika dela socialistične izgradnje, ki so jih jugoslovanski narodi ustvarili v zadnjih desetih letih. »Povsod smo opazili živahno gradbeno dejavnost,« je nadaljeval Fierlinger, »veliko skrbi za lice mest in vasi, plodno delo organov ljudske oblasti vseh stopenj, v katerih je vključenih na desettisoče izvoljenih predstavnikov najširših slojev prebivalstva.«

Ko je potem govoril o bojih jugoslovanskih narodov med ljudsko revolucijo, je Fierlinger rekel: »Pod vodstvom Komunistične partije so partizani skovali veliko, disciplinirano in zmagovito vojsko narodne osvoboditve, ki je znatno pripomogla k naši skupni zmagi nad Hitlerjem. Vsa naša pot po Srbiji, Dolnaci, Crni gori, Sloveniji, Hrvaški in Vojvodini nas je spominjala na slavno zgodovino jugoslovanskega uporniškega gibanja. V maju 1945,« je nadaljeval Fierlinger, »je bila dežela do kraja osvobodena. Odtlej hodi Jugoslavija pod vodstvom maršala Tita in ostalih, ki so vodili osvobodilni boj,

po poti socializma. Prav to, da so na vodilnih mestih možje, prekajeni v srčnih bojih za svobodo Jugoslavije, je poročilo, da bo Jugoslavija tudi v prihodnje nepogljivo korakala naprej in premagovala vse težave, na katere bi socialistična izgradnja utegnila še zadeti. Zgodovino jugoslovanskega osvobodilnega gibanja omenjam tu zato, ker je nujno potrebno, da po osmih letih naše nehotene ločitve od bratske Jugoslavije v mislih znova oživimo sliko junaškega boja jugoslovanskih narodov, s katerimi smo neoljubivo povezani z vso našo minulostjo in z enakimi željami po ohranitvi in okrepitevi naše popolne neodvisnosti in svobode ter s svojimi dawnimi medsebojnimi kulturnimi vezmi. Naše prijateljstvo bo znaten prispevek k napredku in okrepitevi miru na vsem svetu. Prepričan sem, da bo zato tudi naše ljudstvo najpristrajše sprejelo jugoslovansko parlamentarno delegacijo, ki nas bo obiskala v začetku septembra, da vrne naš obisk.«

Besede predsednika Fierlingerja so sprejeli poslanci s plaskanjem in odobravanjem.

Češkoslovaška ljudska skupščina je danes soglasno ratificirala pogodbo o ureditvi odprtih premoženjskih vprašanj med CSR

in FLRJ, ki je bila sklenjena februarja letos v Pragi. Poslanci so ratifikacijo pozdravili z dolgotrajnim plaskanjem.

Skupščina je nadalje sprejela resolucijo, s katero se češkoslovaška ljudska skupščina pridružuje

pozivu za razorožitev, ki ga je Vrhovni sovjet ZSSR poslal vsem parlamentom. Češkoslovaška skupščina je prvi parlament, ki je odgovoril na ta poziv. Opoldne je skupščina končala svoje zasedanje.

Ministra Pineau in Lloyd

sta včeraj izčrpala program napovedanih britansko-francoskih razgovorov, ne vstevši Suez

London, 1. avg. (AFP) Zunanja ministra Velike Britanije in Francije Selwyn Lloyd in

Selwyn Lloyd

Christian Pineau sta imela danes dve uri trajajoč sestanek, na katerem sta izčrpala program napovedanih britansko-francoskih

razgovorov, ne vstevši suezski vprašanji.

Lloyd je poudaril, da Velika Britanija ni storila in tudi ne misli storiti nobenih ukrepov za zmanjšanje vojaških učinkov in da so letošnji obrambni stroški celo večji od laniških. Zatem je potrdil, da Velika Britanija ne bo ničesar ukrenila brez prejšnjega dogovora s svojimi zaveznicami in bo spoštovala tako svoje obveznosti v okviru Atlantskega pakta, kakor tudi obveznosti o razmestitvi svojih čet v Zahodni Nemčiji v skladu s sporazumom o zahodno-evropski zvezi.

Razen o položaju v Severni Afriki sta se ministri razgovarjala tudi o Indokini. Potrdili so spoštovanje ženevskih sporazumov in ugotovili, da so bile spridbe sedanega položaja odgodene volitve v obeh delih Vietnama.

Na koncu sta Lloyd in Pineau proučevala trgovinske stike s Kitajsko in položaj v azijskih deželah.

Christian Pineau

Z ZASEDANJA BRITANSKEGA SPODNJEGA DOMA

Za razorožitev še ni iskrene želje

Parlamentarna večina je odklonila predlog za ukinjenje obvezne vojaške službe

London, 1. avgusta. (Tanjug). — Angleški Spodnji dom je med debato o obrambi odklonil laburistično zahtevo, naj bi v prihodnjih štirih letih ukinil obvezno vojaško službo in upostavljal sistem plačane vojske.

V trenutku, ko so oči vseh angleških politikov obrnjene na razvoj krize v zvezi s Suezskim prekopom, je ta dolgo pripravljena debata mnogo izgubila na pomenu. To je priznal tudi laburistični narodni poslanec George Brown, ko je začel debato, napovedano na podlagi prejšnje zahteve opozicije. V svojem dolgem govoru je Brown zahteval, naj bi v prihodnjih štirih letih ukinili obvezno vojaško službo in prešli na popolno plačano vojsko. V obrazložitvi stališča laburistične parlamentarne skupine je poudaril, da se bo s tem sicer zmanjšalo število vojakov pod orožjem, hkrati pa se bosta okrepila učinkovitost in mobilnost angleških oboroženih sil. Brown je rekel, da bi lahko tako dosegli nekatere prihranke, ki pa izrazil določene zahteve po zmanjšanju vojaških izdatkov. Niti z besedo ni omenil političnega razvoja splošnega svetovnega položaja in je vse svoje

argumente iskal v gospodarskih in vojaških možnostih dežele. Na možne ugovore je laburistični govornik takoj odgovoril, da se z ukinitvijo obvezne vojaške službe ne bi zmanjšala potencialna moč angleškega prispevka pri obrambi Evrope ali drugih angleških obveznostih, vstevši morebitne nenadne potrebe v raznih delih sveta, kamor segajo angleške koristi.

V imenu vlade je odgovoril na laburistično zahtevo minister za delo Macleod, ki je ponovil vladno tezo iz nedavne zunanje-politične debate, da je možnost splošne vojne spridbe atomskega orožja manjša, hkrati pa je opozoril na »čedalje večjo nujnost, da ohranimo naše politične in gospodarske pozicije.« Vladni predstavnik je na dolgo in široko zagotavljal Spodnji dom o potrebi, da bi se Velika Britanija posvetovala s svojimi zavezniki, preden bi sprejeli kake sklepe o znižanju števila voja-

kov ali vojnega proračuna. Poudaril je, da za zdaj ni praktične možnosti za ukinitve obvezne vojaške službe, pač pa se je strinjal s tem, da bi proučili razne selektivne sisteme rekrutiranja.

Spodnji dom je s 308 proti 240 glasovom odklonil zahtevo laburistov, sprejel pa je amandman o »iskanju načina« za zmanjšanje vojaških sil in izdatkov, kolikor to dovoljuje varnost in mednarodne obveznosti Velike Britanije.

Ukrepi proti inflaciji

Mollet poziva vse sloje prebivalstva, naj po svojih močeh prispevajo, da bo Francija dosegla postavljeni cilj

Pariz, 1. avg. (Tanjug). — Z izjavo, v kateri je poudaril, da je alžirsko vprašanje »v gospodarskem in finančnem pogledu, kakor tudi v mnogih drugih področjih pritisnilo pečat življenju naroda«, je francoski ministrski predsednik Guy Mollet danes v daljšem ekspezeju pred Skupščino napovedal stroge ukrepe, ki jih bo uporabila vlada v boju proti grozeči inflaciji in devalvaciji. Glavne oblike težavnih gospodarskih vprašanj Francije se kažejo v naraščanju cen, v znatnem primanjkljaju zunanje trgovine kakor tudi v proračunskem primanjkljaju, ki je dosegel letos nad tisoč milijard frankov.

V svoji deklaraciji o gospodarski in finančni politiki, ki je bila zadnje čase predmet ostrih kritik poslancev, je Mollet opozoril na sedanji finančni položaj dežele in poudaril, da je letošnji državni proračun močno deficiten, francoska industrija pa že dolgo kaže znake vzpona, kar vzbuja glavno upanje za prihodnost. Mollet je v ekspezeju opozoril na obsežen socialni program, ki ga je socialistično-republikanska vlada že uresničila. Delavcem je zagotovila brezplačen letni dopust in ustanovila starostni sklad, iz katerega bo prejemale pokojnine približno štiri milijone Francozov.

Hkrati pa je Mollet poudaril, da pomeni »alžirska drama« hudo obremenitev za deželo, od katere se zahtevajo zato nove žrtve. Samo letos je predvideno, da bodo znašali stroški za kritje vojnih izdatkov v Alžiru 300 milijard frankov. Zato se je vlada odločila za najstrožjo politiko varčevanja in boja proti inflaciji. V nadaljevanju ekspezeja je predsednik francoske vlade poudaril, da bo onemogočeno sleherno naraščanje cen, ki so zdaj blokirane. Blokirani so tudi krediti, vlada revirira investicijski

načrt itd. »Vlada bo neizprosno uporabila vse ukrepe, da prepreči devalvacijo in inflacijo,« je rekel Mollet. Omenil pa je, da bodo morali vsi sloji francoskega naroda prispevati žrtve, da bo Francija dosegla ta cilj.

Mar ne bi bilo možno?

Izbruh nerazumevanja po egiptovskem sklepu o nacionalizaciji Suezske družbe se močno pretresa mednarodno politično prizorišče. Toda občutljivi politični seizmografi bi se zabeležili, da so potresi vendarle nekoliko »blažji«, zmernejši.

Jasna zatrčila Kaira, da bo spoštovala pravico do svobodne plobove skozi Suezski prekop, danje prednosti finančni plati nacionalizacije, preklic prepovedi izvoza egiptovskega blaga na štirilinsko področje — to so dejanja, ki lahko prispevajo k pomiritev duhov. Ni dvoma, da so takšne izjave egiptovskih predstavnikov — hkrati z dejstvom, da postaja nacionalizacija čedalje bolj podlaga nove prakse na prekopu — vplivale na to, da se je tudi v zahodnih odzivih in načrtih okrepila nota večje ustaljenosti in realizma.

»Manchester Guardian« je sprožil vprašanje, ki ga je bilo neobigno treba zastaviti: »Mar ne bi bilo možno egiptovske koristi spraviti v sklad s koristmi ostalega sveta?«

Kakšne so v tem primeru koristi enim in drugim?

Egipt, kakor pravijo njegovi predstavniki sami, ima predvsem gospodarsko-finančne koristi. Z egiptovskega vidika gre predvsem za to, da bi pomembne dohodke, ki jih prinaša prekop, ki teče po ozemlju dežele, usmerili v kairske državne blaginje. V tem smislu ni egiptovski sklep — saj gre za navadno nacionalizacijo — prav nič edinstven v našem času, sprožil pa ni prav tako nič nenavadne pravno-finančne probleme, kot so odškodnina delničarjem, ugotovitev salda nacionalizirane družbe itd. Če bo Egipt uredil probleme te vrste, očitveno pa je pripravljen to storiti, poleg sami nacionalizaciji, oziroma ukrepu suverene dežele, katere namen je svojo suverenost tudi na gospodarskem področju še nadalje uveljaviti, res ni moč prepričljivo ugovarjati.

Kar zadeva »koristi ostalega sveta«, gre v bistvu, če izvajamo koristi delničarjev, za zagotovitev svobodne, neovirane in varne plobove skozi Suezski prekop. Nista samo Velika Britanija in Francija, marveč je dejansko večina evropskih in azijskih dežel zainteresirana na uporabi, vzdrževanju in nadaljnjem razvijanju te velike in pomembne vodne poti.

Če je »ostali svet« zainteresiran predvsem na plovi skozi prekop, Egipt pa predvsem na dohodkih od plobove, torej na čimvečju številu ladij, vzečih med Suezom in Port Saidom — zakaj je treba potem ti dve koristi imeti za nasprotni, nespravljivi? Ravno nasprotno, če in pravilno razumemo, sta bolj ali manj istovetni. Seveda samo v primeru, če pripoznamo pravno-politično vrednost egiptovske obveznosti glede na svobodno plobovo in sposobnost te dežele, da uvrstila posle Suezkega prekopa, če se strinjamo v tem, da v drugi polovici 20. stoletja obveznosti neodvisne dežele ali morebitni davovalci, ki bi jih na podlagi manj sklenili, veljajo vsaj toliko, kolikor nekdanji sporazum med veljavnimi o svobodni plovi, ki ga Egipt ni podpisal.

Če torej Suezski prekop pravilno, stvarno preoznamo, je videti veliko manj »brezupen«, mnogo

manj je razlog ali opravičilo za preplah, grožnje ali pozive k povračilu.

Drugače pa je s to stvarjo, če položaj, ki je nastal v zvezi z nacionalizacijo Suez, dopolnimo s širšimi političnimi posledicami, če egiptovski ukrep presojava predvsem kot dejanje, ki »oživilja težnje po nacionalizaciji« na Srednjem vzhodu, če se postavimo na stališče, da bi »popuščanje pred Naserjem« ohrabril »proti-zahodno razpoloženje«, če ukrep Kaira skušamo tolmačiti in luči egiptovsko-izraelskih odnosov itd. Vse to so teze, ki so se v zadnjih dneh pojavile v delu britanskega, ameriškega in francoskega tiska, v tistem delu, ki vstrajno skuša v zvezi s Suezom agazirati ves politični prestiž Zahoda, sklicujoč se pri tem na takojšnjo in »učinkovito« akcijo. Nekateri politični činitelji in časniki zahtevajo demonstracijo z ladjevjem in celo ponovno zasedbo nekdanjih britanskih oporišč na področju prekopa.

Agencija »Reuters« je te dni v poročilih z britansko-francosko-ameriške konference v Londonu sprožila vprašanje, ki, čeprav malo posredneje, sodi med omenjene kombinacije: kaj bo, če bodo kako britansko ladjo egiptovske oblasti ustavile zato, ker bi odklonila plačilo določene takse nacionalizirani družbi. V tem primeru bi bilo baje »treba storiti posebne ukrepe, da bi se postavlilo po robu blokadi takšne vrste. S tem dokaj čudnim vprašanjem bi lahko povežali neko drugo veliko bolj upravičeno: ker je bila družba Suezkega prekopa tudi prej v pravnem smislu egiptovska družba, registrirana v Egiptu, mar ni potem zahteva uprave v Parizu, da je treba takso za plobovo skozi prekop še nadalje plačevati njej, ne pa dejanskemu pravnemu središču na egiptovskem ozemlju, neutemeljena. Mar ne bi bilo ravnanje ladje, ki ne bi hotela plačati takse, izzivalo? Vsekakor pa težnja dela zahodnega, posebno še britanskega tiska, da bi v naprej dramatičiziral razvoj dogodkov v Suezu in v zvezi z njim, nikakor ne more olajšati sporazume ureditve, ki bi lahko zadovoljili življenjske koristi vseh strani.

Dejstvo, da so se na Zahodu ponovno začeli krepiti tudi realistični glasovi, ki zavračajo, če že ne drugega, vsaj misel na vojaško intervencijo in druge oblike neposrednega fizičnega pritiska, je hrabrilno.

Počlavitni problem je v tem trenutku vsekakor v temle:

ali bodo sprejeli koncepcijo, da je treba z represalijami proti Egiptu braniti uled in vpliv nekaterih »zahodnih« veselij, koncepcijo, ki bi bila polna tveganja in neotvornosti, razen tega pa bi podredila politiko nekaterih zahodnih veselij privratnim interesom suezskih delničarjev;

ali pa bodo krenili po poti napora, da bi probleme, nastale z nacionalizacijo družbe, »rešili« političnih »odhodkov« in jih omeili na stvarne okvire. Na ta način bi vsekakor ostali predmet pozornosti in sporazumevanja.

Do ureditve tega problema nihče ne more biti »ravnodušen«. G. ALTMAN

PROCES PROTI ŠKEDENJSKIM ANTIFAŠISTOM

Policisti zanikajo

da bi od obtožencev izsilili priznanja

Trst, 1. avg. — Proces proti škedenjskim antifašistom se nadaljuje. Danes so bili zaslišani policijski funkcionarji, ki so nadzorni preiskavo v zvezi z ubojem Sicilijanca Aleccia in katere so škedenjski antifašisti obtožili, da so na policiji z grožnjami in pretopom in drugimi nedovoljenimi metodami izsilili njihova priznanja.

V prvih dneh razprave je obtoženi Stepančić pred sodiščem izjavil, da mu je nek policijski agent med zasliševanjem grozil s namokresom ter da ga je nato v nedvoumno povedal, da mu je bil poveljni letetelega oddelka izdaške Kvesture s silovitim udarcem razbil zob; nadalje je izjavil, da mu je bil med zasliševanjem dodel udarec po glavi, zaradi katerega je padel v nezavest ter da je moral stati celo noč v kotu sobe, kjer so ga drugo jutro zasliševali. Tudi vsi ostali obtoženci so povedali, da so jim na policiji stalno grozili. Dapes so policisti pred sodiščem zanikali vse obtožbe. Injivo, da je bil med vojno v osebni straži zloglasnega Grazilija, je celo dejal, da gre za fantastične izmišljotine, nakar je eden od odvetnikov obrambe vprašal, če je veno zdravniškemu aktu priloženo zdravniško spričevalo glede takšnih izmišljotin. Kljub temu, da so se policisti pred sodiščem »oprani«, pa je tržaško javno mnenje prepričano,

da na Kvesturi uporabljajo metode, ki niso v nobenem primeru dopustne. Pred dnevi je gibanje ljudske enotnosti opozorilo javnost in zahtevalo od pristojnih oblasti uradno poročilo glede smrti dveh oseb, ki sta bili pod sumom roparskega umora zaprte v sodnijskih zaporih. Pred nekaj meseci so namreč našli v nekem stanovanju truplo moškega, za katerega so ugotovili, da je bil umorjen. Policija je zaprla tri pokojnikove sorodnike, kateri so na policiji priznali krivdo in so jih zato odposlali v sodnijske zapore. Tu je ena obtoženka izvršila samomor, njena sestra je kmalu zatem umrla v bolnišnici, pred nekaj dnevi pa je sodišče spustilo na svobodo tretjega obtoženca, moža samomorilke, ker mu ni bilo moč ničesar dokazati.

Kdo je govoril resnico: škedenjski antifašisti, ki so jasno in nedvoumno potrdili, da so bile njihove izjave na policiji izsiljene z grožnjami in pretepanjem, ali pa policisti, ki so to zanikali? Menimo, da je odgovor na dani. Proogs se bo nadaljeval v ponedeljek.

Z VSEH STRANI SVETA

ITALIJA
NOVA LADJA NAMESTO »ANDREE DORIE«

Rim, 1. avg. (Reuter). Italijanska vlada je sklenila imenovati posebno komisijo, ki bo uvedla preiskavo v zvezi s čezoceansko ladjo »Andrea Doria«, ki se je potopila v bližini ameriške obale. Vlada je prav tako odobrila, da italijansko finančno ministrstvo zajame posojilo za graditev nove linijske ladje, ki bo zamenjala potopljeno.

VZHODNA NEMCIJA
ŠOVSJETSKI KREDITI

Berlin, 1. avg. (AFP). Na podlagi pogajanj v Moskvi bo DR Nemčija prejela do leta 1960 od SZ za 7 milijard 500 milijonov rubljev kreditov, ki jih bodo uporabili za nakup industrijskih izdelkov, surovin in življenjskih potrebščin.

ZAHODNA NEMCIJA
VOJNE DOBAVE IZ ZFD

Bremenhaven, 1. avg. (AFP). Zahodna Nemčija je letos prejela od ZDA na račun vojaške pomoči 62,278 ton vojaškega materiala. Ameriške dobave, ki njih vrednost cenijo malo na milijardo dolarjev, bodo zastopovale za opremo vojske približno 100.000 mož. Te dobave zajemajo zlati tanke —47, srednje in težko motorizirano topništvo.

VELIKA BRITANIJA
VEČINA ZA LABURISTE

London, 1. avg. (Tanjug). Anketa, ki jo je med britanskimi volivci izvedel londonski liberalni časnik »News Chronicle«, kaže, da britanska konservativna vlada še nadalje izgublja podporo volivcev. Na vprašanje, »za koga bi glasovali, če bi bile zdaj volitve«, je 42% volivcev odgovorilo »za konservativce«, 49% pa »za laburiste«. V podobni anketi, izvedeni januarja letos, se je za konservativce izreklo 45,5% volivcev, za laburiste pa 45,5%.

ZDA
RAZISKAVE ZA UPORABO VODIKOVE ENERGIJE V MIRNODOBNE NAMENE

Washington, 1. avg. (Reuter). — Atomsko komisija ZDA je objavila v politem obvestilu, da je pet ameriških laboratorijev začelo raziskave za uporabo vodikove energije v »mirnodobne namene«. Atomsko komisija prav tako poroča, da znanstveniki in inženirji izdelujejo sedaj veliko množico atomskih orožja na »novih načelih« v laboratorijih v New Mexicu in Kaliforniji.

STAVKA DELAVCEV INDUSTRIJE ALUMINIJA

New York, 1. avg. (Reuter). Sinoči je 44.500 delavcev in nameščencev, zaposlenih v podjetjih »Aluminium Company of America« in »Reynolds Metal Company« prenehalo delati. Ti dve družbi proizvajata dve tretjini celotne ameriške proizvodnje aluminija. Stavka je izbruhnila zaradi neuspešnih pogajanj o delovnih pogodbah.

BRAZILIJA
ZELEZNIŠKA NESREČA

Rio de Janeiro, 1. avg. (AFP). Ob današnjem trenju potniškega in tovornega vlaka 82 milj severozahodno od Rio de Janeira, je izgubilo življenje 17 ljudi, več kot sto pa jih je bilo poškodovanih.

ARGENTINA
OBRAMBNA ZVEZA ZA JUŽNI ATLANTIK

Buenos Aires, 1. avg. (Reuter). — Argentinska vlada je pozvala vlad Brazilije in Urugvaj, naj določita svoje predstavnike, ki bodo z argentinskimi predstavniki razpravljali o obrambnih načrtih za Južni Atlantik. Ta sestanek je pravzaprav pripravljala konferenca, na kateri bi sklepali o ustanovitvi stalne obrambne organizacije za to področje, kateri naj bi se priključile vse južnoameriške dežele.

V poročilu zunanje ministrstva je rečeno, da je ta korak argentinske vlade v skladu s sklepi nedavne Vseameriške konference v Panami.

IZPUST POLITIČNIH PRIPROKOV

Buenos Aires, 1. avg. (AFP). — Na podlagi odloka argentinske vlade so izpustili 84 političnih pripornikov večinoma pristave bivšega predsednika Perona in sindikalnih voditeljev. Od 18. julija dalje je bilo izpuščenih nad 400 političnih pripornikov.

JAPONSKA
PRIHOD IZPUŠČENIH VOJNIH ZLOČINCEV

Tokio, 1. avg. (AFP). Davi je v neko japonsko pristanišče pripeljala ladja s 328 japonskimi vojnimi zločinci, ki so jih po prestani kazni izpustile kitajske oblasti. To je druga skupina vojnih zločincev, ki prihaja iz Kitajske na Japonsko.

Hiperprodukcija kamionov v Jugoslaviji?

Ali bodo kamioni TAM ostali neprodani? — Zakaj so uvoženi kamioni cenejši — 100.000 din za šablonski elaborat — Predlogi za ureditev tega vprašanja

Potniku, ki se pripelje iz nočnanosti države proti Mariboru, se nudi pred tezensko postajo zanimiv pogled. Več sto novih kamionov parkira na tovarniškem območju TAM. Pojasnilu, da je temu vzrok zastoj v prodaji kljub velikim potrebam po vozilih v naši državi, skoraj nihče ne verjame. A je vendarle res.

Ker so ta vozila privabila tudi mnogo novinarjev, ki so ves problem že opisali v nekaterih naših časopisih, naj te vrstice še dopolnijo problematiko.

Statistični podatki in primerjava jugoslovskega kamionskega parka z drugimi državami kažejo, da stojimo v tem pogledu na repu evropskih držav. Točnejši pregled stanja tega maloštevilnega voznega parka pa bi nam pokazal še poraznejšo sliko, saj je skoro 50 % teh vozil sposobnih pravzaprav le še za staro železo.

Na osnovi sedanjega stanja voznega parka so razni strokovnjaki in le specialne komisije, ki so jih formirali izvršni svet LR Srbije, Zdrženje proizvajalcev motorjev in motornih vozil FLRJ in končno komisija Zveznega izvršnega sveta ob upoštevanju rastočih potreb našega hitro razvijajočega se gospodarstva izdelale perspektivni plan razvoja motorne industrije v naši državi. Ta proizvodni plan predvideva proizvodnjo 21.500 osebnih in tovarnih vozil letno, od tega nad polovico kamionov. Tako izračunane potrebe služijo tudi kot osnova obširnemu delu v prizadetih podjetjih, v katerih odtegujejo rednemu delu še tako redke strokovnjake za izdelavo investicijskih elaboratov.

V sestavi letošnjega proizvodnega plana je TAM pristopila na podlagi analize tržišča konec lanskega leta, delno tudi pod vplivom planskih organov in postavila z ozirom na obstoječe obine v strojnem parku maksimalen možni plan 2500 vozil. Zaljti nekaterih tovarnih na Zveznem zavodu za plan, da še povečamo proizvodnjo za potrebe cestnega prometa za 300 kamionov, nismo mogli več ugoditi. Na letni skupščini, ki je preredilo Zdrženje cestnega prometa začetkom letošnjega leta, je TAM od vseh diskutantov dobila priznanje tako za kvaliteto kakor tudi za ceno svoje izdelka. Od nad 30 diskutantov, ki jih je poslušal pisec, je le eden imel upravičen prigovor, in sicer na tatarsko pomikanje rezervnih delov. Ker je prišla pohvala od strani združenja, ki ima največ naših vozil in ki jih uporablja na vseh, torej tudi na najslabših cestah, jo že moramo sprejeti kot dejstvo.

Zakaj naenkrat sprememba? Do meseca maja se je prodaja razvijala normalno. Govorice o uvozu so bile do tedaj še precej nejasne. Cim jasnije je pa postajalo vprašanje uvoza, tem bolj so kupci postajali rezervirani, dokler ni kočno prišlo do popolnega zastoja v prodaji.

Za način, kako pristopamo k uvozu, pa lahko trdimo, da je z ozirom na domačo industrijo naravnost nepojmljiv. Ne glede na velike potrebe po vozilih, ki jih domača industrija tako ne more takoj kriti, in je prav, da koristimo izredno ugodno devizno situacijo za uvoz vozil, smatram, da bi to lahko storili tako, da bi celotno gospodarstvo od tega imelo le koristi, ne pa, da slabimo to, kar smo z velikimi težavami zgradili doma na tem področju industrije.

Kaj je pravzaprav povzročilo zastoje?

Govorice o velikem uvozu po izredno nizkih cenah. Cena naj bi se baje formirala tako, da bi dolar plačali po 632 din brez uvoznega koeficienta, medtem ko domača industrija ne dobi dolarja pod 1000 din, upošteva uvozni koeficient, ki je najmanj 1,5. Ze tu vidimo, da je proizvodna domača industrija upravičeno 50% dražja. Vendar dolarji po 1000 dinarjev ne krijejo vseh proizvodnih potreb ter ga je treba često plačati tudi po ceni 4000 dinarjev. Razen tega moramo še upoštevati akumulacijo, blokirano amortizacijo, obresti na obratna in osnovna sredstva, prispevek za socialno zavarovanje itd. S pravnim vrednotenjem teh dajatev in upoštevanjem izvozne premije v eni ali drugi obliki držav izvozne vozil, vidimo, da naša proiz-

vodnja vozil nima enakih pogojev kot tuja in da jo naše specifičnosti delajo v pogledu cene nekonkurenčne.

Glede kvalitete sem omenil, da nam jo tržišče v poslednjih letih priznava. Res je, da 3-tonski kamion ne more rešiti vseh transportnih nalog in ker se v glavnem obravnava le problematika TAM, naj navedem izjave, dane ob priliki obravnave uvoza, da bomo namreč uvažali le vozila tistih tonaž, katerih domača proizvodnja ne daje dovolj, da bi pokrila potrebe tržišča. Kako je z izvajanjem teh obljub v praksi? Po do sedaj znanih podatkih nameravamo uvoziti 4-tonska Diesel vozila,

prevoza. Razumevanju tovarišev v drugih sektorjih Narodne banke, ki odobravajo izredne kredite na zalogo končnih izdelkov, se imamo zahvaliti, da tovarna lahko še dela, da kolektiv za svoje delo še dobiva plačo. A to je le začasna premostitev, ne pa rešitev problema.

Kot karakterističen primer, kakšno prihrano smo naredili v tem uvozu, naj nam služi večje kmetijsko posestvo v bližini Beograda, ki je odšlo za nakupom naših vozil kljub temu, da je imelo lastna sredstva, v nadi da dobi uvožena po izredno nizki ceni, dokler ga končno sami prizdelki niso prisilili v nakup, ker bi sicer propadli.

Dvigajoča se donosa proizvodnja in deloma uvoz povzroča, da imamo sedaj v naši državi več podjetij, ki se morejo boriti za tržišče, kar gre v nekaterih primerih v korist potrošnika. V obravnavanem primeru pa gre vse-

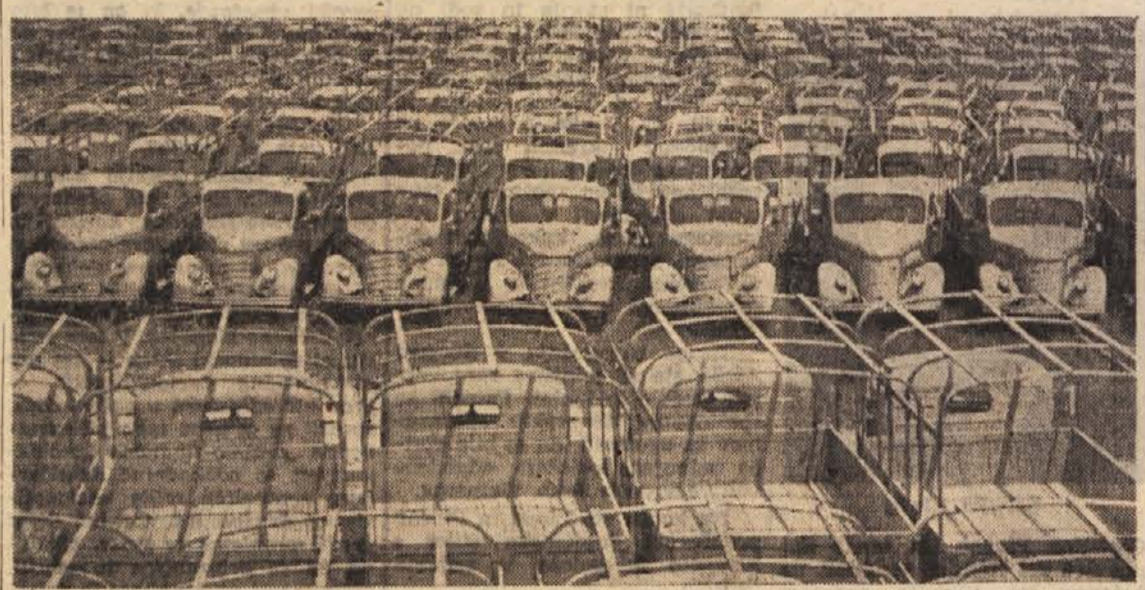
V sedanji situaciji bi čimprej morali določiti naslednje:

— po kakšni ceni bomo prodajali uvožena vozila,
— kdo bo lahko ta vozila dobil.

Ker so fondi za samostojno razpolaganje v podjetjih minimalni, in se investicijska politika vodi preko kreditiranja, je treba urediti vprašanje pravočasnega kreditiranja in istočasno poenostaviti postopek. Krediti naj se ne dodeljujejo kampanjsko.

V kolikor ne obstoje tehtni razlogi za uvoz vozil, znižajmo ta uvoz na najnižjo možno mero.

Transportnim podjetjem, ki so v času izgradnje naše indu-

Na prostem parkirani kamioni čakaajo kupece

po izjavah poznavalcev sicer nepoznane kvalitete, a po nizki ceni nekaj nad 3000 dolarjev. Ta vozila bi stala po prej omenjenem tečaju dolarja in brez faktorja okrog 2.000.000 dinarjev. Kdo bo še kupoval »Pionirja« za 3.200.000 dinarjev? Drugo vozilo, za katerega pa še niti uvoznik nima točnih tehničnih podatkov, bo 2,5 tonsko, baje za potrebe kmetijstva, z bencinskim motorjem z 90 KS, torej nekaj sličnega kakor GMC. Na eni strani smo dali kmetijstvu traktor z Diesel motorjem, da napravimo poljska dela rentabilna, sedaj pa hočemo vse pokvariti s tem, da mu vsilimo izredno nerentabilno vozilo za prevoz.

Poseben problem predstavljajo pogoji, ki jih predpisuje Narodna banka za dodelitev kredita za nakup vozil. Zahtevane analize so tako komplicirane, da jih zadrage s svojim aparatom ne zmorejo. Zaradi tega se morajo posluževati »strokovnjakov«, ki temeljito izkoriščajo položaj. V diskusiji, v Zadržni zvezi v Noyem Sadu v mesecu juliju t. l. je bilo iznešeno, da se honorarji za tak elaborat približujejo tudi znesku 100.000 dinarjev. Dobili smo torej posebno vrsto ljudi, ki s šablonsko proizvodnjo elaboratov pobirajo masne zaslužke. Ali ne bi bilo možno, da bi Narodna banka v sodelavi s TAM ali drugimi proizvajalci zbrala osnovne tehnične podatke, ki so tako precej enaki za vse slučaje in bi se le specifičnosti posebej obravnavale brez vključitve dragih »strokovnjakov«. Ta kompliciran postopek pa ima za posledico, da Narodna banka do 13. julija, ko je bil konkurs končan, ni mogla rešiti še nobene vloge in je bilo treba konkurs podaljšati do konca julija in baje sedaj zopet do srede avgusta. Ze prvo podaljšanje pa pomeni 150 novih vozil k že 300 čakajočim in istočasno propadanje prehrabnih artiklov, ker nimajo možnosti

kakor za čudno anomalijo, ki lahko uniči našo razvijajočo se motorno industrijo. Ni tu samo vprašanje TAM in ostalih proizvajalcev motornih vozil, ampak tudi nad 100 dobaviteljev motorne industrije, ki so vložili velike napore, da so dosegli sedanjo raven in so nekateri od njih v pretežni meri odvisni od naročil TAM (na primer: Industrije krogičnih letajev in Industrije precizne mehanike v Beogradu). Organizirana proizvodnja, in le-ta je lahko poceni, se tudi ne more vsak dan kolikšno sprejeti oziroma preusmerjati v druge nove proizvode. Če tržišče ne potrebuje vozil, moramo to pač sprejeti kot nujno zlo, v kar pa ni mogoče verjeti, in iz tega izvirajo posledice. Delna preusmeritev proizvodnje sicer ni lahka in je izvedljiva le v daljšem časovnem intervalu. Če je pa tako, se istočasno postavlja vprašanje, kako je z izračunanimi perspektivnimi potrebami 21.000 vozil letno, z izgradnjo novih in razširitev starih tovarn. Vsekakor je treba ta problem kompleksno preučiti in ukrepati sistematično. Motorna industrija pa z ozirom na komplicitnost proizvodnje, kadrovska vprašanja in materialno problematiko ne dopušta večjih nihanj.

ŽGOČI PROBLEMI V LJUBLJANSKEM PODJETJU »MESAR«

Direktor: »Sestanek sem sklical zaradi obrekovanja zoper mene!«

Razgovor v krčmi? Morda celo sindikalni sestanek? Ne! Tako se začenja zapisnik ene izmed skupnih sej delavskega sveta in upravnega odbora ljubljanskega podjetja »Mesar«. Seja je bila sklicana po nalogu direktorja. (1) Zašli pa bi v slepo ulico, v katero že nekaj časa zanaša kolektiv tega podjetja, če bi se zapletli v obravnavanje zdrha, ki jih v podjetju ni malo. Te zdrhne so namreč le izrastki, ki se hranijo iz korenin žgoče, neurejene problematike v podjetju.

POMANJKLJIVOSTI V POSLOVANJU

Ko je računovodinja na seji delavskega sveta 9. maja t. l. brala finančno poročilo, je ugotovila, da je podjetje v celem lanskem letu doseglo komaj toliko dobička, kakor letos v prvih treh me-

strije veliko prispevala in so danes brez sredstev, naj se omogoči obnova voznega parka z uvoženimi vozili po nižjih cenah ob istočasni oddaji iztrošene voznega parka, ki se vzdržuje le še z dragimi deviznimi reparaturami, našim železarnam, kar bo imejo za posledico znatno znižanje cen transportnim uslugam.

Nekaj več časa zahteva dokončna določitev mesta motorne industrije v bodočem razvoju našega gospodarstva. To je pa tesno povezano z našimi možnostmi, kolikšen odstotek narodnega dohodka bomo v bodoče lahko odvajali za nakup motornih vozil, in pa od tega, koliko inozemskih vozil nameravamo ali pa moramo v bodočih letih še uvažati.

Samoupravljanje v slepi ulici

Na nekaterih svojih sejah se delavski svet izgublja v tako drobnarije, kakor so skopanje in deljanje kosi z golj uslužbenec (seja 9. 2. 1955) ali odobranje nagrad v naturalijah uslužbenec. Mestne klavnice mesečno od 1 do 8 kg mesa (seja 4. 8. in 15. 8. 1955). Pri tem se, mimogrede, sploh pojavlja vprašanje, ki ga upravičeno postavljajo tudi nekateri člani kolektiva: ali je mestno in zakonito dajati naravne nagrade uslužbenec drugega podjetja oziroma ustanove (vrtarjem, uslužbenec pri tehničnih itd.) za nekatere usluqe, ali pa so tu po strani nepravde tendence? Za kakšne usluqe gre, zapisniki ne povedo razločno.

In dalje: mar sodi razprava o obrekovanjih in zdrhah na zasedanju delavskega sveta in upravnega odbora? Upravni odbor pa odloča o važnih zadevah, o katerih bi moral pravzaprav sklepati delavski svet. Tako je upravni odbor na seji 12. 9. lani sklical, naj podjetje zaprosi nakup osnovnih sredstev v vrednosti 20 milijonov dne 8. 3. lani pa, da bodo razdelili 30% dobička stitim, ki imajo mesečno plačati in 12% ljudem, se ručno plačo (nadurno). So pa tudi pomembna stvar, ki jih nekateri vodilni uslužbenec nepravilno zgolj svoji volji brez delavskega sveta ali uprav. odbora. Lani je uprava podjetja kupila avto, vendar se niti lanski predsednik delavskega sveta ne spominja, da bi kdaj o tem razpravljali na seji. niti tega ne omenja noben zapisnik. Eden od prejšnjih računovodij je na svojo roko, brez vednosti direktorja ali celo samoupravnih organov, kupil nekaj pisarniškega pohištva. Eno izmed uslužbenek je nekdo vzel v službo brez vednosti direktorja in upravnega odbora. Mar to ne spominja na anarhijo?

Nekateri uslužbenec (med njimi so tudi taki, ki jih je njihova naš družbeni ureditvi tuja ali celo sovražna miselnost že pripeljala do dejanj, zaradi katerih so bili obsojeni) si dovoljujejo marsikaj in si skušajo ustvariti poseben položaj v kolektivu. O tem govori tudi dejstvo, da delajo nekateri uslužbenec le po sedem ur na dan, ne pa po osem, kakor drugi člani kolektiva. Prav tako vrste uslužbenec pa so bili lani prvi pri delitvi dobička; največji znesek je tedaj prejela uslužbenka, ki so ji kmalu nato odpovedali zaradi nesposobnosti, lenosti in nepravilnosti.

Zapisniki sej delavskega sveta in upravnega odbora so dokaj pomanjkljivi ter vsebujejo tudi sklepe, ki niso precizni in jih je moč dvojnomo razlagati. Te pomanjkljivosti je treba nujno odpraviti, kajti zapisniki so uradni akti, ki morajo biti jasni in precizni. Zapisnike morata prejemati tudi direktor in računovodja.

DIREKTOR SKLICAL SINDIKALNI SESTANEK TER SEJO DELAVSKEGA SVETA IN UPRAVNEGA ODBORA

Po pravnih podjetja bi moral zasedati delavski svet vsaj vsaka dva meseca enkrat, upravni od-

Zakaj primanjkuje sadnih sokov

Vzroki, ki tovarni sadnih sokov v Celju onemogočajo priti »na zeleno vejo«

To, kar se je zgodilo s celjsko tovarno za predelavo sadnih sokov »Celeia-Sad«, ni nič novega. Živilska predelovalna industrija pri nas na splošno ne stoji na najbolj trdnih nogah. Kritično stanje se ponovi zdaj pri tej zdaj pri oni tovarni. Posebno v spomladanskih mesecih je velika nevarnost za njejih obstoj.

Tovarno »Celeia-Sad« je treba »zdravit« vsako leto z nekaj milijoni. Letošnja kriza v podjetju je bila še posebno huda zaradi vedno večjih zalog neprodanega blaga, ki se kvarji v kletah. Administrativni kader v tovarni očitno ni bil kos svoji nalogi. Tako je na primer računovodja navedel v svojem poročilu za lansko leto dobiček, dejansko pa je bilo lepo število milijonov izgube.

Seveda se občina brani leto za leto daviti denar za to, da se podjetje ohrani pri življenju, namesto da bi imela od njega vsaj nekaj dohodkov.

Preprosti podatki in primerjava s stanjem pri drugih naprednih narodnih pokazje, da smo v teh rečeh še zelo zaostali. Kar 97,7 odstotka grozjda predelajo na primer v celjskem okraju v vino. Lani so prav tu iztisnili iz sadja nič manj kot osem milijonov litrov sadjevca, alkoholnih pijač pa so popili toliko, da je na enega Celjana prišlo 38 litrov. In vendar: te pijače niso poceni.

Prav nikakršnega napredka v naši prehrabni industriji bi ne pomenila likvidacija tovarni sadnih sokov. Seveda pa je kaj čudna stvar, da bi ravno za te vrste industrije ne imeli pri nas dovolj sposobnega kadra, ki bi bil zmogel zagrabiti te reči s prave plati.

Naj navedemo nekaj značilnih ugotovitev, ki jih je dala posebna komisija pri pregledu poslovanja v tovarni »Celeia-Sad«.

TUDI NA IZVOZ BI MORALI MISLITI

Poglavitna napaka, ki jo je zagrešilo vodstvo podjetja, je bila ta, da se ni usmerilo na zunanji trg. Pri današnjem stanju prehrabnih navad naših ljudi je bilo treba računati na to, da se uspešno lahko razvija te vrste industrija le, če gre večji del njenih proizvodov v tujino, kjer je povpraševanje po džemih, sadnih sokovih in finih marmeladah (še posebno pa po

polizdelkih — sadnih pulpah) tolikšno, da ni mogoče vsem ustreči. V korespondenci zadnjih let je v podjetju »Celeia-Sad« najti svezjen pisem, v katerih povprašujejo tuje tvrdke za temi izdelki — toda na ta pisma ni nihče odgovarjal. Trgovine s tujino skoraj ni bilo — v kletih so se pa kopičile zaloge blaga.

V samem Celju se je večkrat zgodilo, da so izletniki in tuji letoviščarji v gostiščih zaman povpraševali po sadnih sokovih. Celo v tovarno so prihajali namerj. Gostinski obrati namreč nimajo posebnega interesa prodajati te sokove, ker jim ne dajejo dobičkov kakor alkoholne pijače. Tu bi pač lahko občina pripomogla k povečanju prodaje tako, da bi izdala odločbo o obvezni prodaji sadnih sokov v točlinah.

Prav nič bolje ni v tem pogledu v drugih naših krajih. Le počasi prodirajo sadni sokovi, ponekod s posredovanjem Rdečega križa (tako v Beogradu), drugod s posredovanjem tujecev (v obmorskih letoviščih — v Koprju) in podobno.

VEČ JAGODIČNIH NASADOVI

In še drug razlog je, ki govori za to, da ne gremo prehitrno v likvidacijski postopek pri takih podjetjih. Živilska predelovalna industrija v našem gospodarstvu še ni našla potrebne povezave z drugimi panogami, ki so z njo v tesni odvisnosti. Tako pospeševalni plani v našem kmetijstvu. S predelavo in izvozom jagodičevja bi se močno pospešilo pridelovanje teh kultur na tistih področjih, ki imajo zanje vse pogoje, kjer pa se zdaj vse kmetje ubadajo z malo rentabilnimi pridelki. Takšno je celotno Kozjansko, pa tudi gričevnati obronki Savinjske doline in južni predel Pohorja. Poskusi s sajenjem malin in črnega ribeza so se nadvse lepo obnesli. Kmetijske zadruqe se že za prihodnje leto zanimajo za sadike, ker so kmetje uvideli, da jim z malo truda prinašajo velike dobičke. (Pri tem imajo aktivni mladih zadržnikov večkrat lepe uspehe.) Treba bi bilo samo nadaljevati to delo.

Računajo, da bi — pri sedanjem širjenju teh kultur — po treh letih že lahko normalno izkoriščali nasade. Za Kozjansko bi bila to gospodarska rešitev, kakršno si lahko samo želimo.

»Niko« - Železniki brez garancije

Na zadnji skupni seji Sveta za gospodarstvo ter Sveta za finance in družbeni plan OLO Kranj so med drugim razpravljali o rekonstrukcijskem programu tovarne »Niko« v Železnikih in o perspektivnem proizvodnem planu za leta 1957—1961.

Rekonstrukcijski program tovarne »Niko« v Železnikih predvideva združitve nekaterih obratov in povečanje proizvodnje. Skupna vrednost vseh del in naprav po programu je 288 milijonov din, vendar je v tem vračunanih tudi 44 milijonov, kolikor so vredni stari stroji, ki bi jih prenesli iz sedanjih obratov. Dejansko bi potrebovali kredite 244 milijonov, in sicer 88 milijonov za gradnjo, 164 milijonov pa za stroje. S to rekonstrukcijo (ki je pa v bistvu nova investicijska gradnja), bi se letni bruto-produkt podjetja povisal od sedanjih 200 milijonov na 1 milijardo 250 milijonov.

Oba sveta sta ugotovila upravičenost in rentabilnost rekonstrukcije, vendar OLO ne more dati poroštvene izjave za najetje posojila, ker nima v svojem investicijskem skladu več kot 18 milijonov dinarjev prostih sredstev. Istočasno pa so opozorili na podjetja, ki bi nujno potrebovala posojila v manjših zneskih, in to za redno proizvodnjo. Tako bi »Kovinar« iz Kranja nujno potreboval 7,5 milijona din posojila za nabavo specialne strojnice, brez katere podjetje praktično ne more uspeti, posebno še sedaj, ko se je preusmerilo na proizvodnjo ročnih petletnih strojev in remont tekstilnih strojev. »Roleta« Kranj bi neobhodno potrebovala 4 milijone za nabavo sušilnice za les. Brez te sušilnice si nadaljnje dela take vrste podjetja sploh ni mogoče zamisliti, ker je treba imeti za šolsko opremo itd. popolnoma suh les (na račun raz-

pokanih izdelkov je podjetje dobilo že več reklamacij). »Sukno« Zapuže bo pozimi moralo ustaviti proizvodnjo, če ne bo dobilo 17 milijonov za montiranje parnega kotla. Kotel namreč čaka v podjetju že dalj časa, a ni sredstev za montiranje. V prvi vrsti bi OLO moral torej zagotoviti te neobhodne potrebe po kreditih, a za poroštvene izjave nima sredstev za pologe.

Glede priprave podatkov za perspektivni proizvodni plan, ki bi jih morali pripraviti za republiške organe do 15. septembra, je svet enoglasno ugotovil, da je ta rok prekratek za solidno obdelavo gibanja proizvodnje v preteklih letih kot tudi za sestavo perspektivnega načrta za nadaljnjih pet let. Da bi zopet ne ponovili nekaterih napak v planiranju iz prvega petletnega načrta, bo v tem pogledu potrebna daljša in solidnejša priprava analiz in predlogov.

DELAVSKI SVET IN UPRAVNI ODBOR ZAMENJUJETA SVOJE VLOGE

Zapisniki drugih sej delavskega sveta oziroma upravnega odbora iz zadnjih dveh let nehotno prostodušno dopolnjujejo podobo dejavnosti teh samoupravnih organov, direktorja in še nekaterih vodilnih uslužbenec. Ze ti zapisniki kažejo, da delavski svet in upravni odbor kdaj pa kdaj povsem zamenjata svoji vlogi in svoje pristojnosti. Očitno ne enemu ne drugemu organu samoupravljanja v tem podjetju niso dovolj jasne njihove pravice in dolžnosti.

V trboveljskem okraju so že izpolnili več kot polovico vseh proizvodnih nalog

Ob koncu polletja so v trboveljskem okraju izpolnili 54 % letnega proizvodnega načrta — Količinsko se je proizvodnja v primerjavi z lanskim polletjem povečala za 9 %, proizvodnost dela pa dvignila za nadaljnje 4 %

Trbovlje, 1. avg. — Podrobni podatki o izpolnjevanju letnega proizvodnega načrta v trboveljskem okraju kažejo, da so do konca junija, torej v prvem polletju, v celoti izpolnili 54 % letnih proizvodnih nalog. V primerjavi z lanskim polletjem je značilno, da se je letošnja proizvodnja količinsko dvignila za 9 %, k čemu so največ pripomogli proizvodnja papirja (Roto Videm), elektroenergije (tretji turboagregat TE Trbovlje), deloma tudi proizvodnja steklenih in kemičnih izdelkov, lesne in v manjši meri tudi premogovne industrije. Proizvodni uspeh pa bi bil ob prvem polletju še znatno boljši, če bi prve mesece v letu ne bilo občutno pomanjkanje električne energije in če bi tržišče hitreje absorbiralo proizvodnjo, zlasti gradbeni material. Industrija

Vsak dvanajsti prebivalec ima radijski sprejemnik

V zadnjih letih je začelo v trboveljskem okraju silno naglo naraščati število radijskih naročnikov. Porast je posebno močan in viden v Trbovljah in Zagorju, kjer se vsako leto prijavijo povprečno po 200 novih radijskih naročnikov, prav malo pa zaostaja Hranjnik in Brežice.

V vsem okraju je 9069 radijskih naročnikov (koniec leta 1954 jih je bilo 7881), to se pravi, da je v dobrem letu naraslo število novih naročnikov za 117 v občini Trbovlje je 2936 naročnikov (leta 1954 2320), Zagorje 1466 (1276), Brežice 1336 (1144), Hranjnik 1143 (970), Videm-Krško 728 (573), Sevnica 569 (468), Radeče 622 (515) in Senovo 513 (408) naročnikov. Če upoštevamo število prebivalstva, potem se izkaže, da ima vsak dvanajsti prebivalec v trboveljskem okraju radijski sprejemnik. Največ naročnikov je v mestih in delavskih središčih, medtem ko je število naročnikov v občini, ki imajo pretežno kmečko prebivalstvo, znatno nižje. Med vsemi naročniki je 50,9 % rudarjev in delavcev, 23,4 % uslužbenecv, namestencev in ljudi svobodnih poklicev, 11,2 % kmetov, 6,5 % črnih in 7,8 % naravnih drugih poklicev. Med naročniki je tudi 1,4 % podjetij in političnih ter drugih organizacij. Po socialni sestavi torej med naročniki popolnoma prevladujejo rudarji in delavci. (2)

ZASAVSKA MLADINSKA DELOVNA BRIGADA »TONETA OKROGARJA« V KRŠKEM

Mladinci iz zasavskih revirjev in Krškega bodo urejali stadion »Matije Gubca« in opravili nekatera komunalna dela

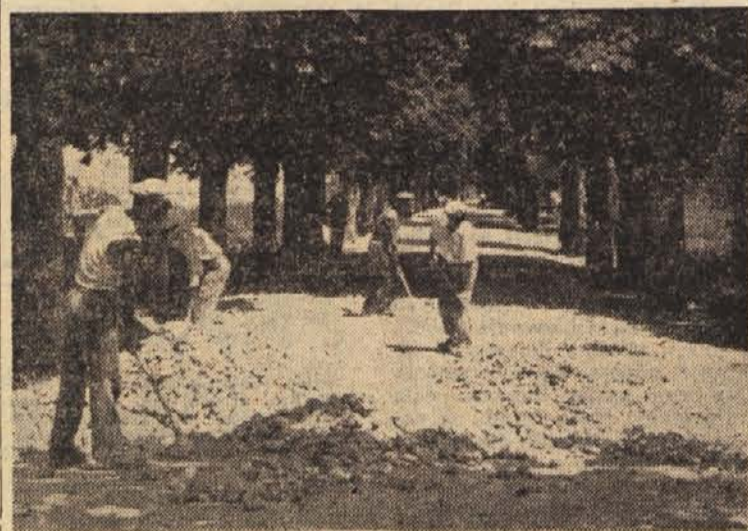
Krško, 1. avgusta. — Iz zasavskih revirjev, Trbovelj, Hranjnika in Zagorja, je danes prišlo v Krško nad 80 mladincev, večina vajencij iz kovinarskih šol. Njim so se pridružili še mladinci iz Krškega in Vidma, prav tako večina vajencij iz strokovnih šol. Z odlokom, ki ga je na slavnostni paradi prebral podpredsednik okrajnega komiteja LMS Lado Levac, so formalni II. zasavsko mladinsko delovno brigado in jo imenovali po lani umrlem narodnem heroju Tonetu Okrogarju.

Mariborska mala kronika

Minulo soboto je kolektiv Brivskega frizerskega podjetja v Mariboru slovesno proslavil desetletnico. Na družabnem večeru, kjer so prisostvovali gostje iz Beograda, Ljubljane in Sarajeva, so bile podeljene nagrade in darila. Brivsko frizersko podjetje, ki je nastalo leta 1946 iz šestih nacionaliziranih frizerskih delavnic, je bilo prvo te vrste v državi. Danes se je znatno razširilo in razpolaga z najmodernejšimi in najkakovitejšimi napravami. Posluhu jih ima podjetje danes, je zaslovelo 207 uslužbenecv, brivskih in frizerskih strokovnjakov. V desetih letih so v podjetju zaposlili 33 mojstrov in 92 pomočnikov. Zlasti pohvalno je sodelovanje v kulturno-prosvetnem delu. Mnogo članov kolektiva je vključenih v KUD »Občinski«, čigar pevski zbor nastopi tudi ob tej priložnosti. Med predreditvami Mariborskega tedna je minulo nedeljo vzbudil pozornost občinskih »Kinoški dan«, ki so ga organizirali ljubitelji športnih psov. Dopolnilo so organizirali razstavo psov, stadionu Branika izvedli nastop šolskih psov. Zlasti nastop 12 šolanih psov je pokazal gledalcem smotre in cilje vzgoje čistokrvnih psov.

V Umetniški galeriji so v času stalne zbirke, ki so jo pomnožili z izjemnimi slikami zasebnikov. Razstavljeno je devet jakopičevih slik, ena slika zbirke, in večje število iz galerije Minulo nedeljo je bila konferenca sindikata kmetijskih delavcev. Udeleženci so se predstavniki sindikalnih organizacij, kmetijskih gospodarstev in zadrug. Po poročilu predsednika odbora sindikata kmetijskih delavcev se je razvila diskusija o perspektivah razvoja in vlogi delovnih kolektivov v kmetijstvu. Konferenca je bila z udeleženci zelo koristna. Okrajni sindikalni svet je pripravil predložila o zaključnih računih za leto 1955. Na predstavitvi so udeleženi predstavniki del. kolektivov, predsedniki upravnih odborov delavskih svetov, voditelji sindikalnih organizacij in gospodarskih strokovnjakov. O zaključnih računih je po razvil razprava, v kateri so predstavniki podjetij in organizacij, ki so se pridružili, pozitivno in negativno, ki se pojavljajo v sedanjem gospodarskem položaju. —vd

Industrijskih delavcev se je v primerjavi z lanskim polletjem povečalo za 5 % in je znašalo konec junija 11.857 zaposlenih. Če upoštevamo indeks količinskega obsega proizvodnje ter indeks zaposlenih delavcev in rudarjev, nam indeks o proizvodnosti dela pokaže, da se je proizvodnost dela dvignila za 4 %. Vendar pa tega povzročila ne gre jemati kot izključni dvig delovne storilnosti.

Erjavčev drevored v Novi Gorici je najbolj prometna točka. Zdjaj so ga začeli asfaltirati, da ne bo vsa okolica venomer zavita v oblake prahu. Delo bo zaključeno v kratkem

NOV USPEH PRIZADEVANJ ZA ZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENE SLUŽBE V PRIMORJU

SPLOŠNA BOLNIŠNICA v Šempetru pri Novi Gorici

Bolnišnico za kostno tuberkulozo so že začeli seliti v Valdoltro — Svečana otvoritev nove zdravstvene ustanove bo bržčas 29. novembra

Nova Gorica, začetek avgusta. V kratkem se obeta nova pomembna pridobitev na področju zdravstvene zaštite za vse prebivalstvo Slovenskega Primorja. V poslopju sedanje bolnišnice za kostno tuberkulozo v Šempetru pri Novi Gorici bodo namreč ure-

dili in bržčas 29. novembra svečano odprli novo splošno bolnišnico s skupaj okrog 220 posteljami. To je bila davna želja pristojnih organov in tukajšnjega prebivalstva, ki mu je nova razmejitev z Italijo odvzela tudi večje zdravstvene ustanove. Bolnišnico za kostno tuberkulozo, ki je zdaj v teh prostorih, so že začeli seliti v Valdoltro v Istri. Tja je pred kakimi desetimi dnevi že odpotovala prva skupina bolničarjev in bolničark.

Zasilno splošno bolnišnico so po priključitvi namestili v nekem neustreznem in premajhnem poslopju v Vipavi, kjer je bilo zato kljub najboljši volji zdravstvenega osebja, od opreme do prostorov in postelj vse večinoma izprezravan. Ustanova je bila zmeraj polno zasedena (celo na podstrešju so namestili postelje) in so se številni bolniki, zlasti tisti z akutnejšimi obolenji, ki so terjala takojšen kirurški poseg, morali zatekati po pomoč v Ljubljano, na Jesenice, na Reko, v Postojno in druge bolnišnice. Številna daljša potovanja in prevozi so seveda terjali velike gmotne izdatke.

Dvainštirideset novih obrtnih mojstrov

V mesecu juniju je pri mojstrski izpitni komisiji pri Okrajni obrtni zbornici Nova mesto opravilo mojstrski izpit 42 obrtnikov. To je zelo velik porast obrtniškega kadra v okraju Novo mesto. Med kandidati je bilo 29 državljanov in 13 tujcev, 12 privatnih obrtnikov. Kandidati so imeli pred izpitom več kot 60 ur trajajočo pripravilni tečaj, kar je njih strokovno-teoretično ravno visoko dvignilo. Kljub temu pa odličnih ocen ni bilo veliko. Šalo štirje kandidati se morejo v praktičnem in teoretičnem delu izpita ponašati z njimi. Osemnajst kandidator je opravilo praktični izpit z prav dobrim, 16 z dobrim in 7 z zadostnim uspehom. V teoretičnem delu pa so bili 4 odličnjaki, 11 prav dobrih, 16 dobrih, 9 zadostnih in 5 nezadostni. Odlično oceno v obeh delih izpita sta prejela samo dva kandidata, to sta Franc Mazovec, krojač za moške obleke, zaposlen v krojaški delavnici »KROJAC« v Novem mestu in avtomobilnik Ivan Dvorik, zaposlen pri SGP »PIONIR« Novo mesto.

Posvetovanje občinskih prosvetnih referentov v Trbovljah

Trbovlje, 31. julija. — Včeraj so se zbrali v Trbovljah v okrajni dvorani na posvetovanje šefi in referenti občinskih svetov za prosveto. Potem ko so poročali o doseganju delu občinskih svetov in o razvoju družbenega upravljanja v šolstvu v posameznih zasavskih komunah, so ugotovili, da posamezni šolski od-

bori že pravilno razumevajo svoje naloge. Razen reševanja in razpravljanja o materialni plati šolstva so se že začeli zanimati tudi za vzgojna vprašanja, posvečati skrb prosvetnemu kadru glede njegovega vzgojnega dela in njegove politične in moralne vloge. Po poročilih kaže, da je ta aktivnost šolskih odborov najmočnejše zaživela zlasti na nekaterih šolah v brežiški občini. A tudi v ostalih občinah trboveljskega okraja je že mogoče zaslediti posamezne primere prav dobro delujočih šolskih odborov. Razvoj šolskega družbenega upravljanja je tem hitrejši povsod tam, kjer so upravitelji šol spoznali, da so jim lahko šolski odbori v izdatno pomoč pri reševanju materialne in vzgojne šolske problematike. Medtem ko so sprva dnevi redi posvetovanj šolskih odborov obsegali kot glavno, če ne celo kot edino točko materialne potrebe in vprašanja, je opaziti, da sedanji dnevi redi že v prvi vrsti obsegajo vzgojna vprašanja, sploh problematiko mladincev, dalje vprašanja učnih uspehov in celo kritično analizo o delu posameznih vzgojiteljev. Materialna vprašanja, ki jih sicer tudi ne omalovažujejo, niso

več edini predmet razprav šolskih odborov. In prav v tem ugotavljamo tisti najbolj pozitivni trenutek v nadaljnjem razvoju družbenega upravljanja v šolah.

Razen o družbenem upravljanju so na posvetovanju govorili še o letošnjih šolskih proračunih, kjer so ugotovili, da povprečno v občinskih proračunih odpade na šolstvo in prosveto v vseh občinah okoli 40 % celotnega obč. proračuna, vendar pa gre večji del teh sredstev za osebne izdatke. (2)

Slikarji-amaterji v Novi Gorici dobili prostor

Člani kluba pridno urejajo klubske prostore

Klub slikarjev-amaterjev v Novi Gorici je bil ustanovljen že leta 1950 in je deloval v sklopu SKUD »Janka Premrl-Vojka«. Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra in finančnih težav pa je prenehal delati. Lani v jeseni pa so sklenili klub slikarjev-amaterjev ponovno ustanoviti. Takoj v začetku se je vanj vključilo 15 delavcev in uslužbenecv iz Nove Gorice ter okolice. Klubske delo se je razvijalo v glavnem v obliki slikarske šole. Okrajna Zveza Svoboda je vsestransko podprla to iniciativo. Določila je strokovno komisijo, preskrbela honorarnega nastavnika in najpotrebnejše pripomočke. Ker klub ni imel primernih prostorov in so se morali člani često seliti, je število članstva precej padlo. Prav zdaj, ko bi se delo kluba skoraj končalo, je stanovanjska skupnost v Novi Gorici dodelila klubu prostor, ki ga je bilo treba adaptirati. Člani kluba so s prispevki raznih organizacij in s prostovoljnimi delom začeli prostor urejati. Pohvaliti je treba klubskega gospodarja Pavla Zamarja, na katerega je padlo precej bremena. Ko bo klub čez dober mesec dokončno urejen, bodo v njem uredili razstavo slikarjev-amaterjev inž. Milana Mikurja iz Mosta na Soči. Klub pa bodo imenovali po pokojnem primorskem rojaku Nikolaju Pirnatu.

Kratke iz raznih krajev

V nedeljo je bil v Kobaridu ustanovni občni zbor kluba Ljudske tehnike. Prijavljenih je bilo več kot 40 članov, vendar se obnega zbor niso vsi udeležili. Med člani je največ mladincev iz bližnjih vasi. Najbolj se zanimajo za avto-moto krožek. Prvi tečaj se bo predvidoma začel septembra. Tečajniki se bodo lahko naučili praktične vožnje in, če bodo dobili vozilo naposled. Tudi za radiomaterstvo je nekaj zanimanja, vendar zahteva to več materialnih sredstev, ki pa jih klub zaenkrat nima. Izredno tople vreme zadnjih dni je v veliki meri pripomoglo, da je žito zelo naglo dozorelo, tako da je zetje že v svojem polnem razmahu, razen v višje ležečih krajih. K sreči na področju kmetijske občine letos toča razen v okolici Spitalčice in Žice na Žitni ni še napravila posebne škode. Vzporedno z žetvijo kmetje že sejejo ajdo in deloma repo, kmalu pa bo prišla na vrsto tudi mlačev. Lepo vreme pa v polni meri izkoriščajo kopačci, saj jih je vsak dan polno v kmetijskem bazenu. L. V.

Na področju občine Gornja Radgona zaključuje delo komisija za pregled kurilnih naprav v vseh stanovanjskih in gospodarskih poslopjih ter lokalih. Komisija je ugotovila pri nekaterih hišah velike pomanjkljivosti pri napeljavah dimnih odvodov, ki so često vzrok požarov. Komisije so od posameznikov zahtevale, da napake odstranijo v določenem roku. Vse, ki se roka ne bodo držali, bodo predlagali v kaznovanje. —zk

»Veliki štirje«

O demokraciji v delavskem upravljanju, ki ni demokracija

Gre morda za izjemo, toda tudi izjeme so včasih zanimive in poučne. Pred arbitražo za delovne spore so prišli kar štirje iz (manjšega) podjetja: direktor ter predsednik delavskega sveta, upravni odbor odbora in sindikalne podružnice. Vstopili so samozavestno, zlasti prvi trije. Arbitražo so predložili odločbo, s katero so odpovedali delovno razmerje delavcu N. N. V odločbi je pisalo: »Tovarišu N. N., tu. Po sklepu delavskega sveta in upravnega odbora podjetja in po odločitvi sindikalne podružnice se vam odpoveduje...« itd. Nato štirje podpisali: vsi trije predsedniki in direktor. Peti človek, ki je bil predmet te odločbe, je vprašujoče pogledoval člana arbitraže. Predsednik arbitraže je dvignil pogled od papirja in ga usmeril proti tovarišu N. N. »Kaj pravite vi k temu?« Nagovorjeni se je takoj odzval: »Naj bi vsaj to zapisali, zakaj mi odpovedujete. Toda česar oni niso napisali, bom jaz povedal. Zameril sem se jim, ker sem kritiziral nekatere napake in pomanjkljivosti v podjetju.« Njegove besede so vzbudile četrtno prekanje sem in tja, strastno dokazovanje nečesa, kar je bilo in kar nikdar ni bilo, iskarnje mušic, poveljanih vsaj v komarje, če ne že v veliko pošast. Opazovalec bi iz vsega tega povzel to, da je tovariš N. N., vojni in delovni invalid, v podjetju večkrat povedal kako pikro na račun napak, zlasti pa na račun tega, da je štiri ali pet ljudi hoteli krojiti življenje celotnemu kolektivno tako, kakor je ugaljalo predvsem njim. Misli je dobro

namerno, ker pa njegovega mnenja niso upoštevali, ga je razkani in zaneslo tudi v pretravanja. Predsednik arbitraže jih je vprašal: »Toda čemu res niste napisali utemeljitve?« Oglasil se je predsednik upravnega odbora: »Morda je to res formalna pomanjkljivost v odločbi, vendar... je bil najglasnejši predsednik upravnega odbora: »Vi gledate na problem vse preveč uradniško. Toda mi se namreč spoznamo na zakone, če že gre za to. V podjetju imamo strokovnjaka, ki zna odlično čitati uradne liste in ta nam je povedal, da ravnamo prav. Mar nismo dovolj demokratični, ko pa smo vsi štiri glavni funkcionarji, ne en sam človek, sklenili, da je ljeni funkcionarji, ne pa birokrati, h katerim tako radi tekajo po zaščito vsi lumpje, ki se jih v podjetju skušamo odkrižati. Odpoved je bila volja nas vseh štirih, ki predstavljamo delavsko upravljanje in sindikat v podjetju.« »Le počasi, le počasi... Prvič ni vsak lump, če kritizira napake v podjetju, marveč to celo njegova dolžnost, če napake res obstojajo, drugi pa vi, dragi tovariši, lahko opravljate predsedniško funkcijo samo na zasedanjih delavskega sveta. Vidite, prav to spominja na birokratizem, da si vi, predsednik upravnega odbora in predsednik sindikalne podružnice, jemljete predsedniške pravice tudi sicer, ne le na sejah, in odločate v imenu celotnega odbora in vseh članov podružnice. S tem namreč kršite načelo kolektivnosti v delu teh kolektivnih organov, kar prav rado pripelje do samovolje posameznikov in do krivic, storjenih drugim članom kolektiva, ker posamezniki s svojim vatlom odmerjajo demokracijo. Vse prej kot demokratično je tudi to, če se namesto enega kar štirje spravijo nad nekoga,« je odgovarjal predsednik arbitraže. Ko se je ta besedna bitka za silo unesla, so se člani arbitraže umaknili h kratkemu posvetovanju. Potem je predsednik razglasil, da se arbitraža ne strinja z odpovedjo. Trije predsedniki in direktor so odšli razjarjeni, za njimi pa je počasi stopal tovariš N. N., njegov obraz je bil zdaj vedrejši, ker je arbitraža odklonila (samo) voljo štirih, da je s tem zaščitila pravico enega izmed članov kolektiva. —zk

NAŠIM MLADIM BRALCEM

MORSKI PES v Rakovi dragi

Rakova draga je majhen morsk zaliv, ki se zajeda v skalnato obalo nekje med Splitom in Dubrovnikom, in lepo je tam. Tišina, čist zrak, kot kristal čista morsk voda, na obali gozdček borovcev, sonce, čolniček, majhna jadrnica, skratka — prelepo!

Semkaj hodijo utrujeni ljudje na počitnice, tu se sončijo, plavajo, lovijo ribe in rake in zaradi rakov se imenuje zaliv Rakova draga. Nihče pa — razen mene, seveda! — pa ne ve, kaj se je zgodilo nekoga dne globoko pod vodo tega zaliva. Tudi sam ne bi vedel tega, toda nekdo sem ujel morskega konjička. To je zabavna morska živalca, v resnici podobna konjičku, ki plava pod vodo pokonci gori in dol kakor silno majhen žrebiček. Populil sem nekaj zelenih morskih alg, napolnil velik kozarec z morskovo vodo in spustil konjička vanjo. Tako sem imel morskega konjička pred sabo na mizi v svoji sobi in položil predse papir, da bi pisal. Pa mi ni nič pametnega padlo v glavo. Tedaj sem zaslišal iz kozarca droben glasek. Morski konjiček se je z repkom oprjel alge, da je miroval in govoril:

sate, kaj bi tisto! No, zaradi tega se pri nas pod vodo nihče ne joka. Rak je pač tako ustvarjen, da šavsne po ribi, če jo le vidi. V tej Rakovi dragi smo živeli zelo srečno do nedavnega. Vsakdo je živel po svoje in vsakdo je hotel čimlepše živeti. Velikih rib v Dragi ni, zato je bilo drobiža vedno dovolj in raki, sipe

luknji! Morskega psa moramo ugnati! Zajezdil sem po dragi in obvestil vse, kar plava in leze na posvet. In se je zbralo pred rakovo luknjo vse ljudstvo, rak pa je v luknji čepel in spregovoril: »Morskemu psu smrt! Vse ljudstvo naše drage se mora

sem videl, kako je eden ribičev skočil in zagnal harpuno v vodo. Čez čas so v sprevedu vlekli morsk pošast k hiši. Bil je res okrutni morski pes in ko so ga ribiči z vrvo dvignili, da je bingljal na tramiču, mu je star ribič z nožem prepral trebuh. Bil je hudo sestradan, kajti v želodcu ni imel ničesar drugega ko velike jastogove škarje. Izprosil sem si od ribičev škarje zase, da jih bom imel za spomin. Tudi morski konjiček je videl iz kozarca morskega psa in bil je neizmerno vesel.

»Zdaj pa me naglo nesi nazaj v drago!« me je prosil. »Izpolni obljubo!« Pograbil sem kozarec in stekel k obali. »Pozdravljen, morski konjiček, in hvala lepa za povest!« sem mu dejal, ko sem ga spustil v vodo. Potopil se je v globino in ko sem gledal za njim, je izpod skale prilezel rak z enim samimi škarjami. Ubogi general jastog! Zdaj, ko ni bilo več morskega psa, je prilezel iz luknje. Sicer pa ni več general, zdaj je spet mir v dragi, mirno bo speždel v svoji luknji, lovil ribice in potrpežljivo čakal, da mu bodo zrasle nove škarje. Tudi če se spet pokaže morski pes? Bo žrtvoval še druge škarje? Z ob sami tej misli se je utrlil nazaj v luknjo.

ter drugi ribojedci so se kar lepo redili. Nič se nismo pripravili, nič razburjali, dokler se ni na vsem lepem pojavil v dragi morski pes, ki je povzročil strašno zmešnjavo v našem kraljestvu... »Morski pes v dragi?« sem zakričal od strahu.

»Res, pravi morski pes, dva metra dolg in požrešen za tisoč jastogov!« je dejal konjiček. »Tudi sam sem mu za las ušel.« Roka se mi je pričela tresiti, ko sem to pisal, saj bi lahko tudi mene pograbil in konec bi bilo moje pisateljske slave. A konjiček je že nadaljeval:

»Tega nismo bili navajeni, saj morski pes ni prebivalec naših drag, razbojnik se je od neke priklatlji. Na vsak način ga bomo morali pregnati iz naše dežele, drugače bo zaradi njegove požrešnosti naš rod v dragi izumrl. Le kaj storiti? Obupan sem taval spodaj pod vodo in v svojem silnem strahu nisem vedel ne kod ne kam, kajti povsod sem videl senco morskega psa. Tedaj me je nekdo krepko zgrabil za rep in me potegnil v temo. Lahko si misliš, kako mi je bilo pri srčku. Ko sem se ovedel strahu, sem videl, da me drži jastog v svojih kleščah.«

»Kaj se dereš, saj te ne bom požrl!« mi je dejal jastog. »Naglo objezdi vso drago in skliči vse prebivalce semkaj k moji

dvigniti nadenj!« je grmel iz svoje luknje. »A kdo nas bo vodil?« je zahteval morski list? »Vojskovodja mora biti močan,« je rekla sipa. »To pa je naš jastog! Naj živi general jastog!« smo vsi zavpili in čutili smo se junaške, da bi premagali takrat deset morskih psos ne samo enega. In tedaj je tudi jastoga pogrelo naše navdušenje. Prilezel

je iz svoje luknje, se povzpel na skalo in ko je tako stal na skali, je bil res veličasten v svojem oklepu, s svojimi orjaškimi škarjami, s svojimi možatimi brki.

»Hura, general jastog, popelji nas nad morskega psa!« smo zaklicali in smo se postavili v hoini red takoj za njim.

Bila nas je lepa truma. Takoj za generalom so se postavili škarjini, ribe z bodicami in ki znajo pošteno ugrizniti, nadalje morski ostrži, ki imajo bodeče plavuti, nato vse ostrožbe ribe, kar jih je živelo v dragi, za kritje so se postavile na levo in desno krilo sipe, mi, morski konjički pa smo bili določeni za oglednike in za zvezo med posameznimi krdeli.

Zdajci je nad nami švignila dolga senca velikanske ribe in že se je pred nami pojavil morski pes. Za srce nas je stisnilo, ko smo zagledali strašnega sovražnika pred seboj in bi se razpršili na vse strani, pa smo zaslišali bojno povelje generala jastoga: »Junaki, za menoj, naprej, naprej!«

V strnjениh vrstah smo se zagnali, saj so nam bila srca polna neustrašenega junaštva, toda naša ribja pamet je pač kratka. Ko smo izvolili jastoga za generala, ni nihče pomislil na to, da pomeni raku naprej isto kakor nam nazaj. Tudi sam general ni na to pomislil. Ko je kriknil svoj bojni klic, je silovito zamahnil z repom in rep ga je pognal nazaj med nas tako silno, da smo se razleteli na vse strani. Morski pes je planil za njim in mu odsavsnil ene škarje, a k sreči je general takoj nato zlezal pod skalo, kamor ni mogel morski pes za njim. Tudi mi vsi smo se poskrili in generala jastoga je bilo tako strašansko sram, da se nikakor noče več prikazati iz luknje... »Strašno kričanje me je potegnilo k oknu. Videl sem ribiče hiteti k zalivu in otroci, ki so se malo popreji kopali v dragi, so zdaj skakali na obali in kričali: »Morski pes, morski pes!« Ribiči so bili že v čolnu, veslali so sem in tja in skozi okno

Vedno dobre volje na toboganu

Tone Seliškar.

Zaspani letoviščar in Podrobarjeve krave

Med počitnicami v hribih

Nasproti naše kočje je pastirski star pastir Podrobar. Pri njem smo dobivali mleko. Vsako jutro je gnal krave na pašo. Dokler ni pastir opravil vsa jutranja opravila, so se krave pasle ob poti pred našo kočjo. Tudi moj brat je prišel, da preživi svoje počitnice v Freničevi koči na Goveljku. Z veseljem je prišel gor in lepo preživel nekaj dni. Ker je moral, kadar je šel v službo, zgodaj vstati, je tu rad nekoliko poležal. Rad je spal in vsako jutro je vstal šele okoli sedmih. Zvonko, moj brat, je spal na podstrešju. Tako je bilo tudi tisto jutro. Sladko je spal na podstrešju, ko ga je zbudil zvonec Podrobarjeve vodnice. To jutro je pri-

šla prav pod podstrešno okno in močno pozvanjala s svojimi velikimi zvoncem. Slišali smo Zvonka, kako je godrnjal na podstrešju čes: »Naj gre Tanja zapoditi kravo!« Tanja si tega seve ni upala, kajti Podrobar je stal pred stanom, se pogovarjal s sosedom in gledal, kako se živina »mirno« pase. Zvonko pa je mislil, da mu sestra nalašč kljubuje. Besen se je napravil, pristorkljal po stopnicah in hrupno odprl vrata. Bil je jezen in to, da Podrobar mirno gleda, kako mu krava krati spanec (bilo pa je ob 7. uri zjutraj) je še povečalo njegov srd. Vendar si spričo Podrobarja ni upal odgnati krave. Mrko je pozdravil: »Dobro jutro!« in pokazal Podrobarju hrbet.

Stopil je v kuhinjo, kjer ga je sprejel vesel smeh ostalih, kajti mi smo že vnaprej vedeli, kako se bo stvar iztekla. Gorjup Marija, dijakinja Ljubljana

Nagradna slikanica »Pravljica«

Opišite našo nagradno slikanico »Pravljica« in opise pošljite »Ljudski pravici«. Najboljši bo objavljen in nagraden.

MIHOV VLAK

Miha ima nov vlak. Včeraj je v motor nalil preveč bencina pa je strico — Maticu popozil debelega petelina.

Stric Matic mu je surov nabil. »E, slab vlakoodnja,« je rekel. Zvečer pa je v ponovi stric debelega petelina spekel. Pavel Kocnič, gimnazija, Stična

Vam je znano, da...

netopir prespi vso zimo obešen z glavo navzdol? meri največji cvet na svetu nič manj kot poldrugi meter v premeru?

stane sodobno lousko letalo pol do ene milijarde dinarjev, moderni bombnik pa do štiri milijarde dinarjev?

Križanka »Opica«

Vodoravno: 4. začetni črki imena in priimka koroškega pesnika, 5. ni majhen, 9. nasprotno od stati, 10. ravno tak, 11. nikalna oblika pomožnega glagola, 12. predplačilo, 14. del voza, 16. pamet, 17. moško ime.

je led v polarnih krajih neredko debel 2 do 10 metrov? da ima naša obala okoli 400 pristanišč? dveletni otrok pozna komaj 300 besed? 6 km dolga pajčevina tehta komaj 60 mg? so izumili sladoled Italijani v 16. stoletju?

vidimo s prostim očesom komaj 7000 zvezd, z daljnogledom pa nad eno milijardo? so Angleži veliki ljubitelji živali?

Navpično: 1. predstavlja jo slika, 3. naša republika, 4. oblika glagola skidati, 6. žensko ime, 7. del besede lekar, 8. samoglasnik in soglasnik, 9. suha trava, 13. vrsta alkoholne pijače, 15. del ledu.

Uganke

Naj ne uživa ga mladina, da bo srečna domovina! Spomenik je starih dni drugi, ki trdnó stoji že stoletja na pečini, se ozira po dolini. Če pa združimo oba tesno, trdno kar se da, zopet prvega bo dalo kar iz tega bo nastalo. (Vino, grad, vinograd)

V zeljo so zagrebli me ko pomlad je sončna cvela; pastirčica mi je pela ko so pokopali me. Jaz pa vzklik sem iz zemlje, rastele krepko sem, veselo, toplo sonce me je grelo, negovali me ljudje.

Ko pa zvene steblo mi, zopet bodo me izkopali, se sinov mi radovali, ki jih polno v zemlji spi. (Krompir)

Prvi slovenski otroški film »Kekec«

Naš domači jugoslovanski film

Pred vojno smo gledali v stari Jugoslaviji le tuje uvožene filme. Zato ni čudno, da se je že tedaj pojavljalo stremljenje osnovati svojo lastno domačo filmsko industrijo. Ta želja pa se je naravno Jugoslavije uresničila šele po osvoboditvi leta 1945. Sprva je bilo težko. Domačih strokovnjakov nismo imeli in mladi ljudje, morali začeti šele učiti. Toda z vztrajnostjo in pridnostjo smo kmalu premagali začetne težave. Vzrasla so številna domača filmska podjetja, ki so od leta 1945 izdelala 48 celovečernih filmov, 450 dokumentarnih filmov, 500 filmskih tehnikov, ki jih redno namenjujemo z 20 državami, po-

leg tega pa so posnela še 130 posebnih filmov za naše šole in za našo vas. Posebno razveseljivo je, da si je naš mladi domači film utri pot celo na tuja tržišča, kjer vlada celo huda konkurenca. Naše filme izvažamo v mnoge dežele skoraj po vsem svetu; nekateri naši filmi so bili v tujini celo nagradjeni, kar je še posebno vzpodbudno. Domači film stane okoli 35 do 100 milijonov dinarjev in je delo izključno naših ljudi; režiserjev, igralcev, scenaristov, glasbenikov ter drugih sodelavcev, kar pomeni, da tudi v tej tako pomembni panogi korakamo vstrie z drugimi večjimi narodi. A. V.

SVETOVNO PRVENSTVO V SKOKIH S PADALI

Jugoslovansko moštvo tretje v skokih na cilj z zadržkom

Belošević je bil včeraj na prvem mestu, danes pa je skakal precej slabše — V tej disciplini najboljši sovjetski padalci

Moakva, 1. avg. — Jugoslovanska ekipa je na svetovnem prvenstvu v skokih s padali na letališču Tušino pri Moskvi spet dosegla zelo dobre rezultate. Skakali so z zadržkom 30 sekund na cilj z višine 1500 m. Jugoslovanska ekipa je po obeh serijah skokov (prva je bila včeraj, druga pa danes), osvojila tretje mesto. Jugoslovanski tekmovalci so včeraj skakali v odličnem slogu. Razen tega pa je prva tričlanska ekipa — Belošević, Miličević in Damjanović — skočila še zelo blizu cilja. Belošević je 1,28m od njega, Miličević 3,94, Damjanović 7,35. Skočil 7,37. Ibrahimovski pa 48 m. Izvrstno so skakali tudi tekmovalci iz SZ in Bolgarije, medtem ko so bili češkoslovaški tekmovalci nekoliko slabši kot v prvi disciplini. Najbližje je skočil cilju v prvi seriji skokov Rus Fetišin — 0,72 m.

Medtem ko je bila jugoslovanska ekipa po prvi seriji na prvem mestu, pa je zaradi precej slabih skokov v današnji drugi seriji padla na tretje mesto. Prvo mesto je osvojila ekipa SZ 2028,7, drugo CSR 2001,8, tretje Jugoslavija 1926,4 točke, sledijo Bolgarija 1921,2, Francija 1900,7 itd.

V plasnaju posameznikov je osvojil prvo mesto Rus Fetišin 648, drugo Pe-

klin 677, tretje mesto pa delita sovjetska tekmovalca Nikitin in Rakov s 666,9. Jugoslovani Belošević, ki je bil po prvi seriji v vodstvu, pa je danes v plasnaju nazadovaval, ker je dosegel le 651 točk (oba skoka), Damjanović 657, Skočil 619,3, Ibrahimovski 602,2 itd. Fetišin, ki je bil v prvi disciplini šele na 40. mestu, se je torej zelo popravil in osvojil zlato medaljo v drugi disciplini svetovnega prvenstva. Tudi ostali člani sovjetske

Tudi v tretji disciplini — skok iz 2000 m z odprjem padala po 30 sekundah in z izvedbo določene figure — prav tako pričakujejo lepe in ostre borbe.

Danes popoldne so začele ženske ekipe tekmovali v skoku iz višine 2500 m z zadržkom. Češkoslovaška ekipa, ki je osvojila prvo mesto v skoku na cilj iz višine 600 m, je tudi v tej disciplini pokazala kvaliteto znanje.

Belošević se pri funkcijah svetovnega prvenstva zanima za svoj plasman

ekipe so skakali sigurno in v lepem slogu. Tudi češkoslovaški tekmovalci so se danes zelo popravili.

Po končani drugi disciplini ima največje možnosti za osvojitve naslova svetovnega prvaka sovjetska ekipa, toda češkoslovaška ekipa ji je resna konkurent.

Alpinistični tabor v Krnici

Komisija za alpinizem pri PZS je pripravila alpinistični tabor v Krnici, kje so odlični pogoji za plezanje v lahkih, težkih, skrajno in ekstremno težkih stenah. V taboru, ki traja od 15. julija in se bo zaključil 15. avgusta, so bili že do sedaj zabeleženi razveseljujoči uspehi. Alpinisti in plezalci iz vseh naših alpinističnih odsekov so plezali v stenah Spika, Skrlatice, Rakove špice, Rogljice, Razorja, Prisojnika, Moštovjke in Travnika ter Jalovca, najboljše med njimi pa so bili uspešni tudi v prepadnih stenah Zapadnih Julijcev.

Balinarski klub »Polje« drugič državni prvak

V nedeljo se je na Reki pomerilo osem balinarskih moštev za državno prvenstvo. Štiri moštva so bila iz Slovenije, štiri pa iz Hrvaške. Zmagalo je moštvo balinarskega kluba »Polje« iz Ljubljane, ki je v tekmi porazilo vsa sodelujoča moštva. Moštvo iz Polja je že prej osvojilo prvenstvo ljubljanskega centra, dalje republiško prvenstvo in v nedeljo je končno potrdilo, da je tako lanj kakor letos najboljšo balinarsko moštvo v državi.

Brzjavke

ZAGREB, 1. avg. — V prijateljski nogometni tekmi je Dinamo premagal Lokomotivo s 8:5 (5:2). »Zagreb« pa je prav tako v prijateljski tekmi premagal Milicionarja s 5:1.

SPLIT, 1. avg. — V derby srečanju prve waterpolo lige je Jadran premagal Mornarja s 4:5 (2:3). Igra je bila na visokem kvalitativnem nivoju. V igralnem delu tekmovalca — 44:44 za Mornarja — je Varga (J) na 100 m prosto dosegla nov mladinski državni rekord s časom 1:09,6. Njeguni je bil prav tako odličan na tej progi z 0:57,6, Cambi pa na 200 m butterfly — 2:37,2.

ZAGREB, 1. avg. — Za košarsko dirko »Evropic«, ki bo njen start 8. avgusta v Zagrebu, se je prijavilo iz nacionalnih reprezentanc, tako da pričakujejo pripravljalnega odbora je Vračar Holjevac, predsednik OLO Zagreb. V tem odboru so tudi še poznani športni in turistični strokovnjaki iz Hrvaške in Slovenije.

NOGOMETNA TEKMA »Stari« : »Mladi« 3:1 (3:1)

V včerajšnji nogometni tekmi, ki je veljala za sestavo ljubljanske reprezentance za srečanje z zagrebškimi nogometisti, sta nastopili enajstletni »stari« in »mladi«, sestavljeni iz igralcev Odrada, Ljubljane in Krma. Tekma je bila v prvem delu zelo živahna in na oko lepa, v drugem delu pa zelo slaba. V 12. minuti drugega polčasa je Hacler naredil zelo nešporten prekršek nad Kranjcem, katerega je udaril s pestjo v želodec. Zato je sodnik Haclerja upravičeno izključil.

Proti pričakovanju so zmagali »stari« s 3:1 (3:1), »mladi« so, z izjemo nekaterih, močno razočarani. Gole so dosegli Hočvar 2 in Hacler za »stare«, za »mlade« pa Dolenc. Gledalcev je bilo okrog 600, sodnik Krušnik pa ni zadovoljil.

Sredi svojega neumornega snovanja je nenadoma ugasnila

NIKICA PERIČ
študentka arhitekture

Na njeno zadnjo pot jo bomo spremili v četrtek, 2. avgusta 1956 ob 16. uri iz Nikolajevce mrliške vežice na Zale.

PERIČEVI

»Ste že slišali? Včeraj se je na motornih dirkah v Stražišču eden ubil. Zaletel se je v zid in si razbil glavo. Hitra smrt.«

»Na včerajšnjih dirkah? Nemogoče! Saj sem jih vendar gledal od začetka do konca.«

»Franca je bila na dirkah in je vse videla na lastne oči...«

»V Kranju se ni nobeden ubil...«

»...pa še to je videla Franca, kako je šla zvečer z dirkališča njegova žena, oblečena v črno...«

Da, to je bilo nekaj veličastnega, za Kranjčane nepozabnega! Pravo juljsko sonce je pripekalo na stadion, do tri četrtine napolnjen za gledalci. Na rdečih drogovih so plapolale državne zastave. Vseh šest tisoč gledalcev je vstalo in na stadionu je zavladala popolna tišina. Zvoki državne himne so napolnili sleherni kotiček stadiona, nato pa so se z južnim vetrom porazgubili čez Kranj tja pod Storzih.

Iz parka vozil se sliši delovanje pionirskega motorčka: že je na stezi. Kopač Katjuša, devetletna pionirka, ki je zmagala na zadnjih pionirskih dirkah v Kranju, sedi na njem. Se trenutek. Zdjaj Vinko Hafner, pokrovitelj dirk, je pritisnil na gumb in električna štartna vrata so se dvignila. Bravo, bravo! Kopačeva vozi častni krog po tej deviški stezi, ki bo čez tri ure že vsa razorožena... To se ne da ponoviti! S takšnim navdušenjem so pozdravili edino še zmagovalce,

Iskra kulis speedway dirk v Kranju

ki so z latorjevim vencem okrog vratu vozili častni krog. ZIVCI NAPETI KOT MARELA

Če bi hoteli zvedeti za najboljši razburljiv trenutek na dirkah, bi ga brez dvoma našli že v drugi vožnji za nagrado AMD Kranj. Klemenčič je padel že v prvem levem ovinku. V trenutku je bil zopet na stroju. Toda medtem sta mu Regvart Drago in Snjarčič Mikko že ušla najmanj za 150 metrov. Klemenčič odvijne plin do konca in se s polno brzino zaleti v ovinek. Da, to je nekaj! To je dirt-track vožnja! Gledalci so skoraj obnemeli. V naslednjem ovinku je ponovil isto. Stroj je delal z vso močjo in metal leš čez cementno ograjo med publiko. Klemenčič se je vedno bolj približeval Snjarčiču; v tretjem krogu sta narazen le še 50 metrov. Se trije ovinki in vsak ovinek pomeni prednost za Klemenčiča. Pred zadnjim ovinkom so. Ves stadion je pokoncil! Zgodilo se je to, kar je bilo skoraj nemogoče. Zakadil so se v zadnji ovinek, iz katerega pa je Klemenčič privozil že pred Snjarčičem! Nekaj podobnega je bilo v četrti vožnji, ko je Mrak Vinko vodil še do polovice zadnjega kroga. Toda v zadnjem ovinku je zavozil preveč na zunanji rob proge in ga je medtem Regvart Branko prehitel po notranjem robu (sploh se je Mrak v vseh vožnjah bolj

držal zunanjega roba proge, kakor da ne bi obvladal dirt-track tehnike popolnoma). Po svoje napeta in zanimiva je bila osma vožnja, v kateri sta se kosala brata Regvarta med seboj; zdaj je vodil Drago, zdaj Branko (tretji tekmovalac Zovko se ni potegoval niti za prvo niti za drugo mesto), končno pa je prvi privozil na cilj za dobro četrtino prednjega koleasa Drago, junak dneva in ljubljene publike.

Ko je spiker napovedal start prikolice v zadnji dirki, je po stadionu zopet završalo. To je bil užitek zase! V finalu prikolice so nastopili: Kermavner Janez s prikolico na volan, ki jo gledalci pri nas še niso videli, Ličen Karel iz Kamnika, zmagovalec nedavnih jezerskih dirk, Pristavec Alojz in Kurtnik Franc. Start. V prvem ovinku vodi Ličen, za njim vozi Kermavner. Toda že sredi ovinka Ličen zaostane. Najprej ga prehiti Kermavner, nato pa še drugi dve prikolici. Ličen je zavil na sredo stadiona; veriga se mu je snela. Skoda! Kermavner je tako ostal brez resnega konkurenta.

»Mrak ni več tisti, kot je bil včasih,« si slišal pripombe iz publike. Njegovo ime je za publiko pomenilo več. Vendar po našem mnenju v prvi dirki Mrak ni mogel napraviti dosti več. Po nepotrebnem je zapravil prvo mesto le v četrti vožnji. »Slovenski tekmovalci ni-

Izpit za evropski šampionat

V nedeljo bo tekmovalo 45 najboljših jugoslovanskih posadk

Bled, 1. avgusta. — Naglica okoli priprav na Bledu se stopnjuje. Slovenskemu prvenstvu, ki je bilo v nedeljo, bo 5. avgusta sledilo državno, ki bo obenem tudi izbirna tekma za našo reprezentanco na evropskem prvenstvu. Posamezne države so načelne prijave že potrdile, tako da organizacijski komite razpolaga s točnimi podatki. Ker v vseh državah še niso imeli državnih prvenstev in izbirnih tekem, še niso znane posadke ampak le število nastopajočih. Po dosežanih prijavah bo najštevilnejša ekipa Nemčije, ki bo zanj nastopilo 61 veslačev in veslač. Številnejše so še ekipe SZ in Romunije s po 54 ter Švice s 45 in Italije s 40 člani. Prijave pa še niso zaključene, saj imajo veslaške zveze za to še 14 dni časa.

Te visoke številke pa so spravile v zadrego prireditelja. Najprej je kazalo, da zaradi slabega obiska gostov na Bledu ne bo težav zaradi stanovanj, ker pa je poleg številnih tekmovalcev tudi število tehničnega osebja vedno večje, so organizatorji pred resnim problemom, kako nuditi stroho vsem udeležencem prvenstva. Da je zanimanje za letošnje prvenstvo res veliko, pričajo tudi prijave veslaških strokovnjakov, ki bodo prišli z vseh strani sveta. Organizacijski komite je prejel prijave predsednika veslaške zveze ZDA g.

Johna Carlina ter predstavnika veslaške zveze ZDA g. Wallbauerna. Poleg teh pa je prijavilo svojo udeležbo še precej evropskih veslaških strokovnjakov.

Na jezeru so pričele enote JLA s postavljanjem pontonov za častno tribunno. Enote JRM pa že postavljajo telefonske in radijske zveze. Proga je že gotova, do 10. avgusta pa bodo zgrajeni vsi ostali objekti. Urejena je tudi prometna služba in bo v času prvenstva na Bledu le enosmerna vožnja.

Nekatere države so sporočile, da bodo njihove ekipe prispele

na Bled že zelo zgodaj. Prvi bodo prišli Romuni, in sicer že 10. avgusta, nato Rusi 18. avgusta, ostali pa od 20. do 22. avgusta.

Priprave naših veslačev so tokrat temeljite. Tekmovalci Krke (Sibenik), Zadra in Mornarja (Split) so že na Bledu, kjer jih turisti lahko vsako jutro in zvečer opazujejo pri treningu. Posebno Krka še resno pripravljajo, saj hoče tokrat vzeti Mornarju naslov državnega prvaka. Letošnje priprave je vzel resno tudi Gusar, ki letos sicer še ni nastopil na nobenem tekmovalstvu, se pa resno pripravlja.

Na Ljubelju že brne motorji

Na Ljubelju! Ze med tednom? Saj bodo dirke šele v nedeljo. Da, toda radi bi videli kako se nanje pripravljajo.

Zdrveli smo po gladki cesti proti Gorenjski.

»Mudi se mi, zato moram bolj pritisniti,« se je Jože, predsednik tržičkega avtomoto društva nzmogreje opravičeval. Toda njegova roka je zanesljivo slonela na krmilu in jeep je hitel proti cilju. Hm, samo dobre tričetrt ure smo vozili.

»No, si prišel, Jože, težko ta že čakamo, je kaj novega? Bo danes trening?« so ga začeli obsipati z vprašanji njegovi društveni tovariši, ko smo se ustavili pred društveno pisarno. Skoraj ne bi mogli vanjo, takšno gruča mladih in starih se je dreljala.

Mudi se, mudi se. Zares, te dni se v Tržiču vsem mudi. Jeep se še ni dobro ohladil, ko ga je zasedla nova

posadka, oborožena z reklamnimi letaki in vsemi potrebnimi rekviziti za ureditev izločbe. Odmisel so v Kranj.

»Jože, ali je danes res stanek?« predstavniki Avtomoto zveze? »Da, ali so vsi obveščeni.« Ni bilo časa za pogovor. Samo ogledovalni smo si to naglico, to prizadevanost in delo vseh, ki so »vpreženi« v pripravo za ljubelske dirke. Delo je v glavnem z gledanjem organizacije že zaključeno. Tu gleda organizacija že zaključeno. Tu gleda organizacija že zaključeno. Tu gleda organizacija že zaključeno. Tu gleda organizacija že zaključeno.

EN DAN MED TEČAJNIKI ZA ŠPORTNE INŠTRUKTORJE

Pod platnenimi strehami rastejo novi kadri

Zaškrpale so zavore in hitrost vlaka je pojemala. Proga, po kateri je peljal prvi vlak že leta 1875, se je vila in počasi spuščala proti morju. Prvi jutranji sončni žarki so se že kopeli v njem. V daljavi so se zibale rhiške barke, ki so se počasi vračale z nočnega lova, tam pa, kjer se nebo združuje z morjem, so se izgubljali zadnji obrisi velike ladje. Blizu smo se Rovinju. Peljali smo se skozi njegovo »predmestje«, ki je skoraj večje od mesta samega. To so majhni in veliki šotori ter lesene hišice, v katerih naši ljudje na ceneni način preživljajo svoj dopust.

Postaja. — Na sosednem tiru je stal vlak, ki pelje vsake tri mesece. To so namreč vagoni v katerih preživljajo svoj dopust uslužbenci državne železnice in njihovih svojci. Ufa na stolpu cerkve Sv. Fama, ki se kot bel kristal sredi nizkih in visokih rhiških hiš dviga v nebo, je odbila sedem. Izstopili smo. Taksi nam ni bil potreben, sicer pa ga tudi ni. Tu je le voz z oslom, ki je že stara mrha z grebenom namesto hrbtnice in oguljeno kozo, skozi katero tišije rebra.

— Kje je taborišče Višje šole za telesno vzgojo iz Ljubljane, vprašamo priletlega voznika z zagorelim obrazom. Tam zadaj za »Texasom« in s palico, ki naj bi bila bič, pokazal na bližnji borov gozdček.

— Hvala. Odšli smo.

VESEGA PO MALEM

Dopoldanske ure so končane. Tečajniki se zbirajo v skupinah. Razpredelajo o predavanjih, nato pa preostali čas do kosila izkoristijo za kopanje v morju.

Kosilo je obilno in izdatno. Tudi »repetice« poznajo.

Po kosilu je čas za zabavo, kopanje in učenje. Na travniku poleg gozdička je prostor za odbojko in pravkar je tekma med kegljicami in igralci. Nemočetaši so se zbrali na sosednjem prostoru, z nogometno žogo seveda.

— Staviš, da bom tu s polvisoko žogo in srednje močnim udarcem zadel šotor.

Tovariši trdi da ne, saj je štor oddaljen več kot 20 metrov. Stava je padla za steklenico koke.

Udarec... in zoga je zadelo tistega, ki je trdil, da štor ne bo zadet.

— No ali sem zadel štor, je dejal strelec in vsi okoli so se zasmajali.

Popolodne so se predavanja spet nadaljevala. Le kegljišči so imeli tokrat izpite. Profesor Ulaga je zastavil vprašanje: — Kaj je to doping?

Tečajnik ni znal odgovoriti. Tovariši Ulaga pa ga je potolažili: — Prav nič hudega ni, če ga ne poznate. Toda ne samo pri izpitu, pač pa tudi kasneje pri delu.

Vprašanja so se vrstila drugo za drugim, njim so sledili odgovori ali pa tudi ne, profesor pa je beležil ocene v svoj notes.

Sonce se je počasi potapljalo v morje. Učni program je bil končan.

Po večerji se je v taborišču oglasila slovenska pesem. Ribiške barke so se spet podale na lov na »srčvenem« otoku »Katarinis« in drugih pomolih pa so se prizgali svetilniki, ki bodo utripali vse noč.

E. GLAVIČ

NEMOTENO TEČEJO URE

Predavanja so se začela. Profesor Ulaga, Pedečič, dr. Šef in drugi so že pri svojih učencih. Seveda, namesto noličnice je gozdiček, namesto šolske klopi pa greben skal, ki štrlijo iz zemlje. Toda to je lepše in bolj privlačno. Prav prijeten je pogled na skupine tečajnikov, ki sedijo okoli svojih predavateljev in pazljivo poslušajo ter beležijo.

Dr. Šef je med kegljic. Pravkar jim je govoril o higieni kegljišč, sedaj pa jih hoče seznaniti še z masažo športnikov. Začel je takole: — Masaža pri športnikih nima istega namena, kot masaža, ki jo poskušajo nekatere filmske igralke. Le-te hodijo k masaži, da bi shujšale, toda to jim ne pomaga. Shujšale le maser. Masaža športnikov pa je najna, kajti... »

Sosednja livada. Nogometni trener in profesor inštituta za telesno vzgojo iz Beograda, tov. Rajnovič je zbral okoli sebe tečajnike za nogometne inštruktorje. »Pravkar jim je govoril o vajah za hitrost, vzdržljivost, gibčnost, moč in refleks. Vsi ga pridno poslušajo in beležijo.«

Kranj se je glasilo: Leš bo pošiljale kamione! Tako je tudi obdržalo. Popoldne je bil na stezi že prvi in zadnji trening. Vse je šlo v redu. Rancigaja je bil še vedno na trnju; kaj bo jutri? Zanj je bila od vsega najzavnejša izjava dvakratnega zmagovalca Regvarta Draga: »Steza je odlična! Najboljša v Jugoslaviji! Sedaj je Crikvenica na drugem mestu.«

EPILOG, KI ZANJ PUBLIKA NE VE

Ves rdeč od prahu, s peskom na glavi in v žepih, s polnim ustni apna, hripav sem hitel k telefonu. Bilo je deset čez sedem. Da bi iskal zvezo preko medkrajevne, je bilo prepoznano zato sem klical kar direktno. Znak — zasedeno. Oddajim. Poskusim znova. Zasedeno. Poskusim znova. Zasedeno. Ohrani živovim. Zasedeno. »Ohrani živovim.« si dopovedujem. Zasedeno... Ura je že pol osmih, a še vedno nimam zveze. Kako naj jih vendar priključim in potem, naj prekinejo, ko ima polhišna centrala le eno telefonsko številko? Prosim medkrajevno za posredovanje: naj jih vedno, da je bilo večer na prekrine in da meni zvezo. Četr pred osmo dobim zvezo. Oddajam: »Danes popoldne ste bile v Kranju pred šest tisoč gledalci...«

Zjutraj me zbudi telefon. Še ne popolnoma buden elišim dobnika: »Ti, jaz pa nisem vedel, da je bilo večer na prekrine, kak toliko ljudi. Sednajst tisoč, si zapisal v Pravici...« »Saj tudi jaz nisem vedel, da jih je bilo toliko...«

Verjetno je to preroška napoved za prihodnje leto.

I. KRISTAN

DNEVNE NOVICE

Cestitka

Na fakulteti za arhitekturo je diplomiral Marjan Amalietti. Cestitamoi mu na uspešno opravljenem študijskem letu. Če želite, da se bo v kuhinji in kopalnici vse svetlo, uporabljajte KLV čištni prašek.

Za belo perilo, svile, nylon in volno vamite samo eno: OVEN milni prašek.

STOP! Nobenih nadomestkov več! FLIX se zopet dobi. FLEX čisti maščobe in ne pušča roba okrog nadeža.

ROZNO MLEKO je novost. Izdelano iz najboljših surovin, dobro parumirano in zelo izdatno. Zahtevajte TETI Bell ROZNO MLEKO.

Uprava Zobne poliklinike v Ljubljani, Križeva 1-II., obvešča vse, da bo z avdiodiskom, beljenja in plesanja profesor. Prosim vse, da se v nujnih primerih obračajo na Stomatološko kliniko ali pa na Zobni ambulatorij Gregorčičevi 32. Od 27. avgusta dalje ne dela zavod zopet normalno. — Uprava Zobne poliklinike.

Mestni vodovod, Ljubljana, obvešča odjemalce, da ima novo številko računa, in sicer 60-KB-6-2-1287.

Docent dr. Janko Pompe do 4. septembra ne ordinira.

Obštinski odbor Zveze borcev Ptuj vabi vse organizacije Zveze borcev in vse državljane, da se udeležijo odprtja spomenika heroju Lacku na Slovenskem trgu v Ptuj, ki bo v nedeljo, 5. avgusta dopoldne. Zbrališče udeležencev in svečanosti bo ob 8.30 pred Muzejem trgov. Po odprtju bo na ptujskem gradu velik partizanski miting.

MARIBORSKE VESTI
DEZURNA LEKARNA
Cetrek, dne 2. avgusta: lekarna "Center", Gosposka ulica 12.
Petek, dne 3. avgusta: lekarna "Taborec", Trg revolucije 3.

CELJSKE VESTI
KINO
"PARTIZAN": Ameriški film: "Dama s kamelijami".
"UDARNIK": Ameriški barvni film: "Dvojboj v džungli".

IZ MURSKÉ SOBOTE
KINO
"PARK": Ameriški film: "Trinajst uras".

DROBNI OGLASI
PISALNI STROJ znamke "L. C. Smith", dobro ohranjen, in lep jedilni servis za 12 oseb, s srebrnim robom — čisti porcelan — ugodno prodam. Naslov: Poljanca cesta 36, Ljubljana. 576

IZ DOMŽAL
KINO
Ameriški film: "Kapitan Kidd". Predstava ob 20.

ZAHVALA
Zahvaljujemo se vsem darovalcem cvetja in vsem, ki so ob smrti izkazali sočustvo in čast na zadnji poti našega nepozabnega sinčka

MILIVOJA
Zalujoca družina Kjuder

NIKICA PERIČ
STUDENTKA I. LETNIKA

Svojecem naše iskreno sožalje.

Maks Koželj
akad. slikar

K večnemu počitku ga bomo spremlili v četrek, 2. avgusta ob 18 na pokopališču na Zale v Kamniku.

Kamnik, 1. avgusta 1956.

Zalujoci: žena Albina; sinovi: Bogomir, Vido, Aleš; snaha: Tonči; vnuka: Alenka in Matjaž; brat: Joško; nečaki in ostalo sorodstvo.

Umrl je naš dragi ata, dedek, brat, stric in svak

Umrl je naš častni član, dolgoletni predsednik in zaslužni planinec, odlikovan s srebrnim častnim znakom Planinske zveze Slovenije

MAKS KOŽELJ
AKADEMSKI SLIKAR

K zadnjemu počitku ga bomo spremlili v četrek, 2. avgusta 1956 ob 18. uri v Kamniku na Zale.

PLANINSKO DRUŠTVO KAMNIK

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

PUTNIK SLOVENIJA
vas vabi, da se udeležite njegovih izletov:

Dvodnevni avtobusni izlet v TRST in po KOROSKI vsak mesec, 3-dnevni avtobusni izlet na DUNAJ v septembru in oktobru, 3-dnevno avtobusno potovanje GRAZ — DUNAJ — PRAGA konec avgusta, 4-dnevni izlet z avtobusom ali vlakom na "Oktobrfest" v MÜNCHEN, 4-dnevno potovanje z avtobusom po DOLOMITIH v septembru (TRST — BENETKE — VERONA — GARDSCO JEZERO — TRENTO — BOLZANO — MERANO — CORTINA D'AMPEZZO — UDINE — GORICA), 4-dnevni avtobusni izlet v MILANO (preko TRSTA, BENETK, VERONE s sept.).

Oglejte si RIM, NAPOLI in POMPEJE na našem 6-dnevnem avtobusnem izletu v mesecu septembru. Videli boste vse zanimivosti in lepote PADOVE, FIRENCE, BOLOGNE, PISE in LIVORNA.

Za vse naše izletnike je na potovanjih preskrbljena celotna prehrana s prenočitvami. Vlak izletnike sprejme svoj potni list in ima obsewn rezerviran sedež v avtobusu "PUTNIKA SLOVENIJA".

Zahtevajte program naših izletov v vseh naših poslovalnicah in udeležite se zanimivih potovanj "PUTNIKA SLOVENIJA".

Z JESENIC IN OKOLICE
Zdravniško dežurno službo za Jesenicah ima dr. Alojz Jenko, Cesta Bratstva in enotnosti.

RADIO: Ameriški film: "Visoka Barbaree". Predstavi ob 18 in 20.
PLAVI: Ameriški barvni film: "Velika nagrada". — Predstavi ob 18 in 20. V petek isti program.

PODJETJE "IGMAN" • KONJIC
razpisuje natečaj za delovno mesto načelnika računovodstva

V poštev pridejo kandidati z ekonomsko fakulteto in petletno prakso na vodilnih mestih v računovodstvu industrijskih podjetij oziroma s srednjo ekonomsko šolo in desetletno prakso.

Plača po tarifnem pravilniku ali po dogovoru.

Preskrbljeno je dvosobno komfortno stanovanje.

Prošnje z obširnimi življenjskimi podatki pošljite na zgornji naslov.

2816

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

Obštinski ljudski odbor Trbovlje razpisuje mesto RAVNATELJA nižje glasbene šole v Trbovljah

Pogoji: višja strokovna izobrazba z nekaj let prakse. — Poročbe pošljite Komisiji za volitve in imenovanja pri Obštinskem ljudskem odboru Trbovlje.

RADIO LJUBLJANA

Spored za četrek, 2. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20-6.25 Naš jedilnik — 6.30-6.40 Reklame — 7.10-8.00 Zabavni zvoki — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Leudwig van Beethoven: Koncert za klavir in orkester št. 5 v Es-duru — 11.45 Dober dan — otroci! (Vlado Firm: Dve zgodbi iz gozda) — 12.00 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Ivo Zupančič: Neveščost s sladkimi vini — 12.40 Koncertni valčki — 13.15 Kvintet Jožeta Kampača in kvartet Mojmir Sepeta v zabavnem ritmu — 13.35 Od arije do arije — 14.30 Turistična oddaja — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Slovenske narodne pesmi poje Planinski oklet — 16.00 Utrinki iz literature Vojko Novak: Tarzan — 16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Iz naših kolektivov — 18.15 Ernest Chausson: Simfonija v B-duru — 18.50 Domače aktualnosti — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Četrikor večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Vladimir Bartol: Med Barkovljami in Škedenjem — 21.30 Manj znane skladbe iz francoske klavirske literature — 22.15-23.00 Plesna glasba — 22.15-23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba)

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.20 Naš jedilnik — 6.30 Reklame — 7.10 Zabavni zvoki — 8.00 Pisana vrata slovenskih narodnih in umetnih pesmi — 8.30 Radijski roman: Jan de Hartog: Thalassa XVI. — 8.50 Igrajo veliki zabavni ansambli — 9.30 Stara kitajska modrost — 10.00 Koncert po Zibelju — 11.00 Radijski koledar — 11.05 Hrvaška, Vojvodina in Makedonija v narodni pesmi — 11.50 Za dom in žetjo: Paradiznik v naši prehrani — 12.00 Lahek opoldanski glasbeni spored — 12.30 Kmetijski nasveti: Vet. Janez Banič: Zastrupljenje pri prašičih — 12.40 Tri poloneze F. Chopina — 13.15 Za vsakogar nekaj lahke in zabavne glasbe — 14.30 Oddaja za ribiže — 14.40 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.35 Pesmi Alojza in Slavka Mihelčiča — 16.00 Utrinki iz literature: Andy Logan: Obisk — 16.20 Opoldanski koncert — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 18.00 Novi filmi — 18.10 Odlomki iz opere G. Puccinija — 18.50 Družinski pogovor: Lea Smasek: Z otroki na počitnicah — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Constantin Byaliolou: Glasba narodov sveta — XX. Formoza — 20.30 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 iz modernega glasbenega sveta — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih kin — 22.15 Igra plesni orkester Radia Ljubljana — 22.30 Mednarodna radijska univerza — 22.15-23.00 UKV program: Plesna glasba — 22.50-23.00 Melodije za lahko noč — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

Spored za petek, 3. avgusta

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30 in 22.00.

5.

- S POTI ODPRAVE
- KI JE RAZISKOVALA
- SOTESKO RAKITNICE

MATIČAR in LETALO

Čprav smo ostali v drugem taborišču na Ravnem polju polna dva dneva in stikali po okoličnici, nismo doživeli nič posebnega, če izvemem še nekaj srečanj s prebivalci Gornjega Lukomira. Ti, od zunanje sveta skoraj popolnoma odrezani ljudje so nam vedno znova zbuiali začudenje, ki je bilo tem večje, čim bolj smo jih spoznavali.

Njihova srbohrvaščina vsebuje toliko turcizmov in nekaj drugih specifičnih besed, da sem bolj uganil, kakor razumel, kaj so nam pripovedovali. Najuglednejši med njimi je »matičar«, človek, ki zapisuje rojstva in menda opravlja tudi ženitovanske ceremonije, pobira davek itd. Tega matičarja pa prav tiste dni ni bilo v vasi in tako kljub prizadevnosti nismo zvedeli podrobnosti, ki bi nas zanimala.

Pač pa smo opazili, da uporabljajo prebivalci Gornjega Lukomira le prav malo reči, katerih ne izdelujejo sami. To so predvsem velike drvarske sekire, vrvi, kose, noži in sol. Vse drugo je delo njihovih rok. Njihovi vozovi za seno so narejeni izključno iz lesa, niti koščka železa ne najdeš na njih.

Sicer pa nakosijo mnogo premalo sena za svojo številno drobnico in govedo. Zlasti pozimi jim pogine veliko živine, ker nimajo dovolj krme, ki je povrh še slabe kakovosti. Krave so majhne rasti in neverjetno mršave: največ 800 litrov mleka dajo na leto. Student veterine, član odprave, je menil, da bi z

gnojenjem številnih pašnikov in z drugimi potrebnimi ukrepi ne bilo težko spremeniti ta planinski svet v bogato živinorejsko pokrajino, če bi le imela Bjelašnica komunikacije in bi tako ne bila skoraj popolnoma ločena od doline.

Sotori v taborišču

Jedilnik domačinov je reven. Mleko, mlečni izdelki, ovčje meso, presni ovčeni kruh, čebula in sol. Zdi se, da je njihova prehrana kljub temu zdrava in kalorično dovolj bogata, saj nismo opazili nedohranjenosti, pa tudi nobenega debeluharja. Moški so visoki in krepki, ženske lepo razvite. Od vseh boleznih se najbolj bojijo zobobola, med drugimi nadlogami pa so najneprijetnejši volkovi in medvedje, ki pospravijo precej drobnice in se pozimi lotijo tudi človeka. Do-

mačini pravijo, da terja vsako zimo nekaj človeških življenj tudi soteska Rakitnice: po strmih pobočjih so speljane drobne stezice in gorje tistemu, ki ga na njih zaloti plaz. Odnese ga sedem sto metrov globoko in pokoplje v Rakitnici.

Zima je na Bjelašnici dolga in ostra. Letos junija, kakih deset dni pred našim prihodom, je zapadlo v teh krajih nekaj decimetrov snega, ki je presenetil pastirje na planinah. Nekega starejšega pastirja, ki je prignal svoj trop ovac iz več dni hoda oddaljene Hercegovine, je ujel snežni metej na planoti skoraj dve uri daleč od koč. Zmrznil je in domačini so ga našli šele nekaj dni kasneje. Tako rekoč sredi poletja...

Zadnji dan našega taborjenja na kamnitem Ravnem polju je priletelo letalo in krožilo nad pokrajino. Iskalo je nas, da bi odvrlo zalogo kruha, ki nam ga je zmanjkovalo. Dasi smo mahali, kričali in skakali ko ponoreli, pilot ni opazil taborišča. Ne da bi odvrlo kruh, se je letalo obrnilo proti Sarajevu. Dogodek je pomenil zmanjšanje obroka kruha, toda pripomogel je, da smo izvedeli o domačinih spet nekaj zanimivega: Ti ljudje, ki niso imeli prave predstave o avtomobilu, železnici in o večnadstropnih hišah, so dobro poznali letalo. Komaj so se zmenili zanj. Kasneje so nam povedali, da letijo letala že vrsto let nad temi planinami, včasih prav nad njihovo vasico.

Marko Jakše

To ni zbirka okroglih posod, ki jih je izdelala človeška roka, marveč so steničja jajčeca, seveda precej povečana. Spodaj so zelena, zgoraj rdeča in okrašena z vrsto zlatih plic

Vzletanje po novem

Neki ameriški fizik predlaga nov način vzletanja letal. Pri vzletu bi bilo letalo ob strani privezano k zemlji z dolgo in močno nylonko vrvjo, tako da bi letelo v krogu. Lahko letalo — nekaj poskusov so že napravili — se dvigne po četrtini kroga, na po-

lovici kroga pa je že v višini 30 metrov. Potem se vrv odklopi, letalo pa se dalje normalno giblje. Tudi za pristajanje ima ta fizik podobno metodo. Pilot bi vrgel iz letala vrv, ki bi se kot nekakšno sidro pritrdila na zemljo, letalo pa bi potem v krogu pristajalo.

Avto iz tretjega nadstropja

V tretjem nadstropju neke bikaške garaže se je voznik po nerodnosti zaletel z avtom na stranski zid, ga prebil, padel na tla ter enega mimoidečega ubil, tri pa ranil. Avto je bil precej poškodovan, vozniku pa se ni nič zgodilo.

Big Ben za mrežo

V Londonu že dlje časa pripravljajo veliko uro na skupščinskem stolpu. Ugotovili so, da položaj in drugi ptiči ovirajo natančno delovanje mehanizma, zato bodo slovito uro obdali z bakreno mrežo.

Na televiziji sta se htevam ugrabiteljev, samo da dobi otroka nazaj

Obupani starši

Na televiziji sta se pokazala pred dnevi zaskrbljena mati in oče Weinberger iz Westburyja pri New Yorku, ki so jima v začetku tega meseca ugrabili 14 dni starega sinčka. Med tem časom so oblasti že zaprle dva človeka, ki sta hotela izsiliti od tega zakonskega para 6000 dolarjev. Če jima bodo krivdo dokazali, bosta dobila po 25 let ječe, zaskrbljena mati pa je objavila v časopisju, da je pripravljena ugoditi vsem za-

Drobne ZANIMIVOSTI

POSEKALI SO VEČ STO LET STAR BREST
V Gostivaru so pred kratkim posekali zelo velik brest, ki je bil star prav toliko kot samo naselje. V neki listini iz 1530. leta je omejen samostan poleg visokega bresta. Ta samostan so pozneje prezidali v sedanjo gostivarsko cerkev. Brest je v zadnjih letih strobnel in je bil spodnji del bresta s premerom 1,75 m popolnoma votel. Drevo je bilo nad 46 metrov visoko.

IGRACKE BURJE

V Makarskem primorju je divjala v začetku tega meseca silovita burja, kakršne ne pomnijo; povzročila je veliko škodo v vinogradih in oljčnih nasadih. Burja je bila tako močna, da je lomila in podirala stari drevesa, ter se igrala z njim kakor s slamnatimi hiškami. V kraju Brela je burja iztrgala s koreninami vred veliko višnjevo drevo in ga vrgla okoli 80 m daleč. V središču Makarske pa je burja podrla nad sto let stari topol, čeprav je bilo drevo med hišami.

NEZAZELENO SOSELDSTVO

V bližini osamljene vasi Bradwell v angleški pokrajini Essex so sklenili zgraditi veliko električno centralo na atomski pogon. Vsa pripravljalna dela so že končani, vendar je država prišla v spor s tamšnjimi kmeti, ki so uprizarili pravcati spor, da bi preprečili graditev. Deloma so tega krivi tudi inženirji, ki so na vprašanje kmetov o varnosti naprav odgovorili, da je teoretično sicer vse povsem varno, vendar pa se nikoli ne ve, kaj se lahko zgodi. Kmetje si še vedno na vse načine prizadevajo, da bi se iznebili tega neprijetnega soseda.

73 NESREČ V SVICARSKIH PLANINAH

Po poročilu švicarskega alpinističnega kluba se je letos do konca aprila ponesrečilo pri smučanju ali plezanju v Alpah 73 ljudi.

SVETOVNA RAZSTAVA 1964

Zadnja pariška svetovna razstava je bila leta 1957, vsa po vojna leta pa je Parizom dosegle še ni uspelo obnoviti. Zdej napovedujejo, da bo prva naslednja svetovna razstava v Parizu leta 1964. Pariški mestni očetje upajo, da jim bo osem let zadostovalo za priprave.

PRVE EGIPTOVSKE PODMORNICE

Po pisanju egiptovskega lista »Al Šaaba« bo Egipt v kratkem dobil več novih podmornic. Dete teh podmornic so izdelali na Češkoslovaškem, dobavili pa jih bodo v okviru trgovinske pogodbe, ki je bila podpisana lani med Egiptom in Češkoslovaško.

MNOGO BOLJŠI KAVČUK

Skupina ameriških inženirjev je izdelala s sintetičnim postopkom nikljev karbonat, katerega izredne lastnosti so proučili tudi nekateri vidni francoski znanstveniki v inštitutu za kavčuk. Če dodajo čepce te sintetične snovi katerikoli vrsti kavčuka, se za mnogo poveča njegova odpornost proti trenju, vlagi, zraku in svetlobi. Po dosedanjih poskusih se je trajnost kavčuka, ki so mu dodali novo snov, povečala celo že desetkratno.

NOV APARAT za ugotavljanje raka

V Zveznem uradu za patente v Beogradu so pred kratkim registrirali patent mladega inženirja Vitomira Mrdjanina iz Jajca. Aparat je zelo preprost in bo znatno pripomogel k uspešnejšemu zdravljenju raka, če se bo, kot domnevajo, obnesel pri poskusih.

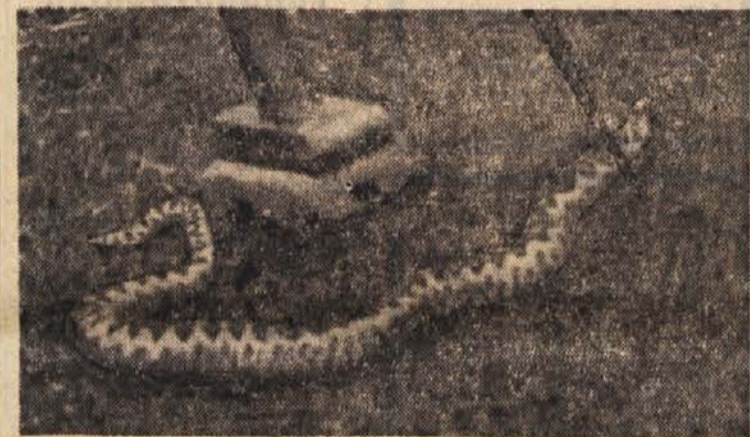
Znano je, da je raka mogoče uspešno zdraviti z radijskim obsevanjem in s kirurškimi posegi, toda samo pod pogojem, če

pride bolnik k zdravniku ob pravem času. Ugotovili so, da obsevanje ne učinkuje vedno in da lahko v posameznih primerih celo škoduje. Mladi inženir to takole razlaga: Rakaste celice je mogoče uničiti z radijskimi žarki alfa samo takrat, kadar jih bombardirajo v nasprotni smeri od gibanja kozmičnih žarkov (helija). Če je obsevanje istosmerno, učinek izostane in se rak celo še hitreje razvija.

Novi aparat inž. Mrdjanina naj bi ugotavljal, kje je treba obsevati raka, da bo zdravljenje v resnici uspešno. Precizni galvanometer na igli — ta je glavni sestavni del aparata — natančno nakazuje gibanje žarkov. Po mnenju inž. Mrdjanina ni rak nič drugega, kot koncentrirana statična elektrika, ki s svojimi žarki influentno deluje na človeški organizem. Najprej bodo preizkusili vrednost te iznajdbe na onkološkem inštitutu medicinske fakultete v Beogradu, pri poskusih pa bo zelo verjetno sodeloval tudi atomski inštitut v Vinči.

Raketa, ki jo je ujel na gornji posnetek fotograf v trenutku, ko so jo pred kratkim izstrelili člani ameriške mornarice s posebnega stolpa v Novi Mehiki, je dosegla višino 163 milj in tako postavila nov svetovni rekord

Ujeti gad

ROJSTVA, POROKE in filmi

Nekaj statističnih podatkov o naši deželi in ljudeh

Statistični podatki so na videz suhoparni, vendar pa so zelo zanimivi in pomembni ne samo za strokovnjake, marveč tudi za vse »navadne« ljudi, saj nam posredujejo predstavno o stanju in razvoju posameznih dejavnosti v naši deželi. Teh nekaj števil, ki jih posredujemo bralcem, smo vzeli iz publikacije, ki jo že dlje časa izdaja vsake tri leta Zvezni zavod za statistiko.

Zadnjega junija je bilo v naši deželi 17.853.000 prebivalcev in je torej število državljanov naraslo v minulemu letu dni za 296.000 mladih ljudi. Sklenjenih je bilo 171.547 novih zakonov, zvez, razvez pa je bilo v istem času 16.053, od tega 8209 zakonov, ki so trajali pet ali več let.

Iz leta v leto narašča število železniških potnikov. Medtem ko je potovalo leta 1959 skozi naša večja prometna vozlišča 58 milijonov 316.000 potnikov, se je število v letu 1955 zvišalo na 165 milijonov 877.000 potnikov, ki so skupno prepotovali 7.450.000 kilometrov.

V šolskem letu 1953/54 je bilo vpisanih na naših fakultetah, visokih šolah in umetnostnih akademijah 57.937 študentov, od tega rednih 50.102. V naslednjem šolskem letu je to število naraslo na 70.385, od tega 57.320 rednih slušateljev. Na prvem mestu so filozofske fakultete s 13.520 študenti, nato tehniške z 12.941, medicinske z 8563, ekonomske s 7584, pravne s 7563 slušatelji itd.

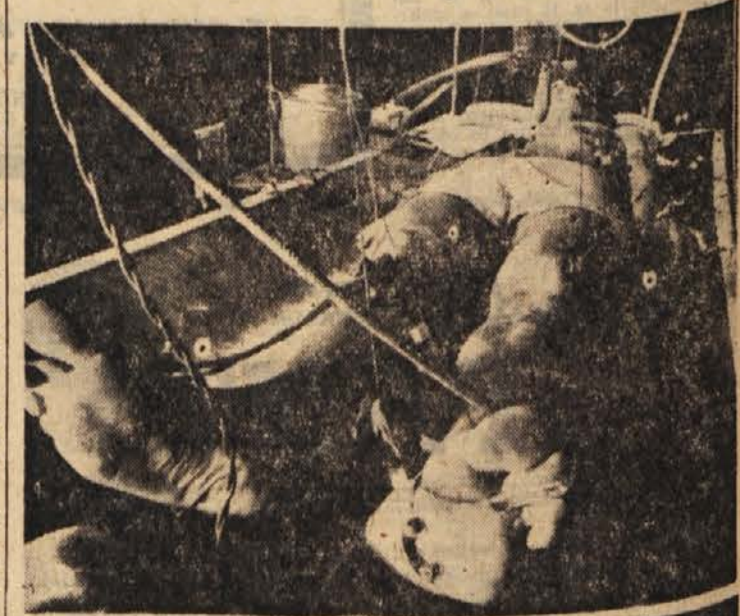
Na rudarskih oddelkih tehniških fakultet je bilo 636 študentov, od tega 41 deklet, in sicer v prvem letniku ena sama. Lani je diplomiralo na vseh jugoslovanskih visokih šolah 7972 slušateljev. Za primerjavo: v šolskem letu 1938/39 je znašalo to število 2745.

V letu 1955 je bilo v naši državi 1388 kinematografov s skupno 446.712 sedeži. V letu dni je naraslo število kinematografov za 59. Skupno je bilo lani 389 tisoč 114 filmskih predstav. Gledalcev je bilo 96.997.000, ogledali pa so si 357.344-krat tuje in 31.770-krat domače filme. Naše

občinstvo je videlo 197 novih filmov, ki smo jih lani uvozili. Na prvem mestu je ameriška proizvodnja z 92 filmi, nato angleška s 24, francoska z 22, italijanska in sovjetska s po 18, v istem obdobju pa smo videli po en indijski, meliški in švedski film.

Tudi domači film se je začel

precej uveljavljati na tujih platnih. Lani so videli na tujem 27 jugoslovanskih celovečernih ter 8 kratkih filmov in 167 filmskih zgodbic. Na prvem mestu so evropske dežele, za njimi južnoameriške, severnoameriške, afriške in azijske, medtem ko niso gledali v Avstraliji nobenega našega filma.

ČLOVEK mraz in ZNANOST

V zvezi s čedalje bolj pogostimi odpravami na Antarktiko so začeli v medicinskih laboratorijih zelo natančno preučevati vpliv mraza na človeško telo, njegovo zdržljivost in drugo. Na večji sliki vidite razne naprave za merjenje pritiska, delovanje krvnih teles, seveda pa tudi naprave, ki skrbijo za popolno varnost »poskusne živalice«. Bolesni izraz na licu človeka na manjši sliki pa kaže, da ljudje pač ne preneso brez bolečin velikega mraza, kot je na primer v napravi na omenjeni sliki

JURČEK

se je že vrnil z dopusta in pripravila za soboto zanimivo in napeto zgod-bico o pobeglem vlomilcu